

ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΝ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: «ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΕΚΤΙΜΗΣΗΣ»

Λιαρής Ιωάννης

Παπαδόπουλος Χρήστος

Επόπτρια Καθηγήτρια: κα. Εμμανουηλίδου Καλλιόπη

Θεσσαλονίκη 2015

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	5
1. Ορισμοί	6
1.1 Αυτοαντίληψη	6
1.2 Αυτοεκτίμηση	8
1.3 Αποσαφήνιση των όρων αυτοαντίληψης – αυτοεκτίμησης.....	11
2. Τομείς αυτοαντίληψης – αυτοεκτίμησης	12
3. Εφηβεία.....	15
4. Συμβουλευτική στην εφηβεία	17
4.1 Παρόμοιες έρευνες.....	21
5. Υποθέσεις της έρευνας	23
5.1 Γενική υπόθεση.....	23
5.2 Επιμέρους υποθέσεις	23
6. Η Μεθοδολογία της έρευνας.....	24
6.1 Το δείγμα	24
6.2 Ερευνητικά εργαλεία	25
6.3 Τρόπος ανάλυσης των δεδομένων	25
7. Παρουσίαση των ερευνητικών αποτελεσμάτων	26
7.1 Μέσοι όροι των βαθμών αυτοαντίληψης και αυτοεκτίμησης κατά φύλλο	26
7.1.1 Διασπορά του β. αυτοαντ. στη σχολική ικανότητα των αγοριών	27
7.1.2 Διασπορά του β. αυτοαντ. στη σχολική ικανότητα των κοριτσιών	28
7.2.1 Διασπορά του β. αυτοαντ. στις σχέσεις με τους συνομ. των αγοριών....	29
7.2.2 Διασπορά του β. αυτοαντ. στις σχέσεις με τους συνομ. των κοριτσιών..	30
7.3.1 Διασπορά του β. αυτοαντ. στις σχέσεις με τους γονείς των αγοριών.....	31
7.3.2 Διασπορά του β. αυτοαντ. στις σχέσεις με τους γονείς των κοριτσιών..	32
7.4.1 Διασπορά στην ικανότητα στα μαθηματικά για τα αγόρια.....	33
7.4.2 Διασπορά στην ικανότητα στα μαθηματικά για τα κορίτσια.....	34
7.5.1 Διασπορά στην αθλητική ικανότητα για τα αγόρια	35
7.5.2 Διασπορά στην αθλητική ικανότητα για τα κορίτσια	36
7.6.1 Διασπορά στην φυσική εμφάνιση για τα αγόρια	37

7.6.2 Διασπορά στην φυσική εμφάνιση για τα κορίτσια	39
7.7.1 Διασπορά στην εργασιακή ετοιμότητα για τα αγόρια	40
7.7.2 Διασπορά στην εργασιακή ετοιμότητα για τα κορίτσια	41
7.8.1 Διασπορά της ικανότητας στα γλωσσικά μαθήματα για τα αγόρια.....	42
7.8.2 Διασπορά της ικανότητας στα γλωσσικά μαθήματα για τα κορίτσια.....	43
7.9.1 Διασπορά στις συναισθηματικές – διαφυλικές σχέσεις για τα αγόρια	44
7.9.2 Διασπορά στις συναισθηματικές – διαφυλικές σχέσεις για τα κορίτσια ...	45
7.10.1 Διασπορά στη διαγωγή – συμπεριφορά για τα αγόρια	46
7.10.2 Διασπορά στη διαγωγή – συμπεριφορά για τα κορίτσια	47
7.11.1 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στενοί φίλοι για τα αγόρια.....	48
7.11.2 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στενοί φίλοι για τα κορίτσια.....	49
7.12.1 Διασπορά του βαθμού αυτοεκτίμησης για τα αγόρια	51
7.12.2 Διασπορά του βαθμού αυτοεκτίμησης για τα κορίτσια	52
8. Συμπεράσματα	53
9. Προβλήματα – Περιορισμοί της έρευνας	57
Επίλογος.....	57
Παράρτημα – Ερωτηματολόγιο ΠΑΤΕΜ.....	59
Βιβλιογραφία	65

Περιεχόμενα πινάκων και ιστογραμμάτων

Πίνακας 1: Δομή ερωτηματολογίου	13
Πίνακας 2: Συναισθηματικές δεξιότητες	20
Πίνακας 3: Μέσοι όροι κατά φύλλο	26
Ιστόγραμμα 1	27
Ιστόγραμμα 2	28
Ιστόγραμμα 3	29
Ιστόγραμμα 4	30
Ιστόγραμμα 5	31
Ιστόγραμμα 6	33
Ιστόγραμμα 7	34
Ιστόγραμμα 8	35
Ιστόγραμμα 9	36
Ιστόγραμμα 10	37
Ιστόγραμμα 11	38
Ιστόγραμμα 12	39
Ιστόγραμμα 13	40
Ιστόγραμμα 14	41
Ιστόγραμμα 15	42
Ιστόγραμμα 16	44
Ιστόγραμμα 17	45
Ιστόγραμμα 18	46
Ιστόγραμμα 19	47
Ιστόγραμμα 20	48
Ιστόγραμμα 21	49
Ιστόγραμμα 22	50
Ιστόγραμμα 23	51
Ιστόγραμμα 24	52

Εισαγωγή

Ένα πανανθρώπινο και αρχαίο ερώτημα κυριεύει κάθε άνθρωπο στην διάρκεια της εφηβείας του. Η προσπάθεια του κάθε ανθρώπου για πλήρη γνώση του εαυτού του, των δυνατοτήτων και των χαρακτηριστικών του προσπαθεί να απαντήσει στο ερώτημα «ποιος είμαι». Επιζητεί να κατανοήσει από πού προέρχεται και που πηγαίνει. Όλη αυτή η διαδικασία τον παροτρύνει, να ορίσει πιο εύκολα στόχους ζωής και να μπορεί να αναπτύξει την αντίληψη του εαυτού του και το πώς σχετίζεται αυτός με τη συμπεριφορά, τα συναισθήματα και τις αξίες του. Η αυτοαντίληψη και η αυτοεκτίμηση που σχετίζονται με την έννοια του εαυτού αποτελούν αδιαμφισβήτητα τους πιο κύριους παράγοντες για την ευτυχία και την εξέλιξη κάθε ανθρώπου. Ανάλογα με το πόσο εκτιμούμε τον εαυτό μας, δημιουργούμε την ανάλογη πραγματικότητα. Όλοι οι τομείς της ζωής μας επηρεάζονται από αυτό.

Η έννοια του εαυτού, με βασικές συνιστώσες την αυτοαντίληψη και την αυτοεκτίμηση στον έφηβο δεν μπορεί παρά είναι καταλυτική για την μετέπειτα εξέλιξη του και έχει αποτελέσει αντικείμενο ερευνητικής δραστηριότητας από ψυχολόγους, κοινωνιολόγους και συμβούλους. Αυτή η έννοια συνδυάστηκε επίσης με τον ρόλο που μπορεί να έχει η συμβουλευτική για την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των εφήβων. Μπορεί ο ρόλος του τομέα της συμβουλευτικής να είναι σημαντικός στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης ενός εφήβου στην ελληνική κοινωνία; Αυτό το ερώτημα θα προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε παρακάτω αναλύοντας το θεωρητικό πλαίσιο της αυτοεκτίμησης και της αυτοαντίληψης, αλλά και των εργαλείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην συμβουλευτική εφήβων. Θα γίνει μία αποσαφήνιση των όρων αυτοεκτίμησης και αυτοαντίληψης. Στη συνέχεια θα αναλύσουμε μια έρευνα που διεξήγαμε σε μαθητές Λυκείου με το ερωτηματολόγιο PATEM IV (Μακρή – Μπότσαρη, 2001), προσπαθώντας να καταλήξουμε σε γόνιμα συμπεράσματα.

Το PATEM IV επιλέχθηκε για την έρευνα μας, γιατί είναι κατάλληλο εργαλείο για χρήση σε μαθητές Λυκείου ηλικίας 16 με 18 ετών. Αποτελεί την ελληνική έκδοση του ερωτηματολογίου Self-Perception for Adolescents της Harter (1988). Αποτυπώνονται σε αυτό οι εννοιολογικές κατασκευές που θέλουμε να μελετήσουμε σε σχέση με άλλες ψυχοπαιδαγωγικές και ψυχοκοινωνικές μεταβλητές, όπως είναι για

παράδειγμα η κοινωνική στήριξη, τα κίνητρα για μάθηση, το άγχος, η κατάθλιψη, η αυτοαποτελεσματικότητα, η επιθετικότητα και η προσαρμογή του μαθητή στο σχολικό και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Κεφάλαιο 1: Ορισμοί

Για να μπορέσουμε να διεξάγουμε μια έρευνα για τις έννοιες της αυτοαντίληψης και της αυτοεκτίμησης, θα έπρεπε πρώτα να υλοποιηθεί μιας έρευνα για την έννοια του εαυτού και περισσότερο για τον ακριβή ορισμό των όρων που σχετίζονται με την έννοια του εαυτού. Μια γρήγορη μελέτη της βιβλιογραφίας (Burns, 1979, Byrne, 1996, Harter 1999, Wylie, 1974, 1979, 1989) αποκαλύπτει το γεγονός, ότι έχουν διατυπωθεί πολλοί ορισμοί για την έννοια του εαυτού. Αυτό καθιστά αυτήν την έννοια ασαφή, αφού υπάρχουν αρκετοί ορισμοί που την αφορούν όμως συχνά είναι αντιφατικοί μεταξύ τους.

Οι όροι που εμφανίζονται ως οι επικρατέστεροι είναι δυο στη βιβλιογραφία: self-concept και self-esteem. Η απόδοση αυτών στην ελληνική γλώσσα αντιστοιχούν στις λέξεις αυτοαντίληψη και αυτοεκτίμηση. Ανεξάρτητα από τις αντιθέσεις και διαφωνίες μεταξύ των ερευνητών σχετικά με τον ορισμό της έννοιας του εαυτού, ένας γενικά αποδεκτός ορισμός αυτής της εννοιολογικής κατασκευής είναι ο τρόπος με τον οποίο ένα άτομο αντιλαμβάνεται τον εαυτό του. Κατά τον Burns (1982), ο εαυτός είναι ένα σύνολο υποκειμενικά αξιολογούμενων χαρακτηριστικών και συναισθημάτων. Ο εαυτός σχετίζεται με όλες τις πτυχές της άποψης του ατόμου για τον εαυτό του. Ο Rosenberg ορίζει την έννοια του εαυτού ως το σύνολο των σκέψεων και των συναισθημάτων του ατόμου που αναφέρονται στον εαυτό του ως αντικείμενο. Για τους Combs και Snygg (1959), οι οποίοι θεωρούν τον εαυτό ταυτόχρονα αντικείμενο και υποκείμενο, η έννοια του εαυτού αφορά την οργάνωση όλων όσα φαίνονται στο άτομο ότι είναι. Παρακάτω θα προσπαθήσουμε να αποσαφηνίσουμε πρώτα τους όρους που σχετίζονται με τον εαυτό τόσο στενά και μας ενδιαφέρουν περαιτέρω: την αυτοαντίληψη και την αυτοεκτίμηση.

1.1 Αυτοαντίληψη

Μέσα από την μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας προκύπτει ότι η αυτοαντίληψη για τους περισσότερους μελετητές ορίζεται ως η εικόνα που το άτομο διαμορφώνει για τον

εαυτό του. Σύμφωνα με το μοντέλο των Shavelson, Hubner and Stanton (1976) που αναγνωρίζει την πολυδιάστατη πτυχή της αυτοαντίληψης, η αυτοαντίληψη ορίζεται ως η αντίληψη ενός ατόμου για τον εαυτό του, όπως διαμορφώνεται μέσα από τις εμπειρίες που αποκομίζει από το περιβάλλον του και τους «σημαντικούς άλλους». Μία άλλη άποψη είναι ότι η αυτοαντίληψη αντιπροσωπεύει «μια δήλωση ή μια περιγραφή του ατόμου, ανεξάρτητα από το κατά πόσο η γνώση είναι σωστή ή λανθασμένη, βασισμένη σε αντικειμενικά στοιχεία ή σε υποκειμενική γνώμη». Η αυτοαντίληψη είναι το σύνολο των οργανωμένων ιδιοτήτων που το άτομο προσδίδει στον εαυτό του. Ακόμη, η αυτοαντίληψη διαχωρίζεται ως η γνωστική πτυχή του εαυτού (που συνδέεται με την αυτοεικόνα του ατόμου) και γενικά αναφέρεται στη ολότητα ενός σύνθετου, οργανωμένου και δυναμικού συστήματος των όσων το άτομο έχει ως πιστεύω, ιδανικά, στάσεις και συμπεριφορές και τα θεωρεί ως αληθινά για την προσωπικότητά του, την ύπαρξή του (Harter, 1999).

Φυσικά, η αυτοαντίληψη δεν είναι έμφυτη, αλλά αναπτύσσεται και δομείται από το άτομο μέσα από την αλληλεπίδραση του με το περιβάλλον και συνειδητοποιώντας, αξιολογώντας αυτή την αλληλεπίδραση. Σύμφωνα με τον Higgins (1987, 1989), στο σύνολο των αυτοαντιλήψεων του ατόμου διακρίνουμε τρεις όψεις. Η πρώτη αφορά τον πραγματικό εαυτό (actual self), ο οποίος αντιπροσωπεύει τις ιδιότητες και τα χαρακτηριστικά που το άτομο θεωρεί ότι έχει ο εαυτός του. Η δεύτερη σχετίζεται με τον ιδανικό εαυτό (ideal self), ο οποίος αντιπροσωπεύει το είδος του ατόμου που ελπίζει ότι θα γίνει στο μέλλον. Και τρίτη όψη είναι ο δεοντικός εαυτός (ought self), ο οποίος εκπροσωπεί τις ιδιότητες που κάποιος θα έπρεπε να είχε. Καθένας από τους τρεις αυτούς εαυτούς μπορεί να γίνει αντιληπτός με διαφορετικό τρόπο από το ίδιο το άτομο και με διαφορετικό από τους άλλους. Η αυτοαντίληψη και η αυτοεικόνα είναι έννοιες που χρησιμοποιούνται ταυτόσημα. Έχουν όμως και το στοιχείο της αυτοαξιολόγησης. Αυτές αφορούν κάποια γενικά χαρακτηριστικά, όπως: «Είμαι ένα πολύ αξιόλογο άτομο» και καλό είναι να διαχωρίζονται από τις αυτοαξιολογήσεις του ατόμου σε επιμέρους τομείς της ζωής του, όπως η γνωστική ικανότητα, π.χ.: «είμαι έξυπνος», η κοινωνική ή η σωματική ικανότητα.

Ο κοινωνικός εαυτός, που είναι άλλη μια διάσταση της αυτοαντίληψης, περιέχει τον φυλετικό, τον πολιτισμικό και τον θρησκευτικό εαυτό. Η κοινωνία στην οποία ζει ο

άνθρωπος από νεαρή ηλικία επηρεάζει τα αυτοσυναισθήματά του, γιατί αυτό το σύστημα (οικογένεια, σχολείο, εκκλησία και κοινωνία ως σύνολο) παρέχει τη θέση (status) και έχει προσδοκίες που το άτομο εσωτερικεύει και παλεύει να φανεί αντάξιο σ' αυτές. Αυτές οι προσδοκίες μεταβιβάζονται στο άτομο από τους «σημαντικούς άλλους» στη ζωή τους. Αρχικά οι γονείς δημιουργούν την σύνδεση μεταξύ της κοινωνικής δομής και της προσωπικότητας. Στη συνέχεια, οι δάσκαλοι και οι συνομήλικοι βοηθούν στον καθορισμό του κοινωνικού εαυτού. Μερικοί μελετητές πρότειναν ότι κάθε αντίληψη του κοινωνικού εαυτού είναι συγκεκριμένη με βάση τις προσδοκίες του συνόλου στο οποίο το κάθε άτομο ανήκει και με το οποίο ταυτίζεται. Ο καθένας μας έχει σχεδόν αμέτρητες ταυτότητες που είναι ένα συνδυασμός των αυτοαντιλήψεων σε διάφορους ρόλους.

Μια άλλη πτυχή της αυτοαντίληψης είναι ο γνωστικός εαυτός. Γνώση είναι η διαδικασία με την οποία τα άτομα αντιλαμβάνονται και αποκομίζουν κάτι από αντικείμενα ή γεγονότα του περιβάλλοντός τους. Συγκεκριμένα οι στάσεις των παιδιών προς τους εαυτούς τους όπως και η γνώση του εαυτού τους πηγάζει από την αυξανόμενη γνώση και τις συμπεριφορές όσων τα περιβάλλουν.(Burns, 1982)

1.2 Αυτοεκτίμηση

Σύμφωνα με τους Coopersmith (1967,1984), Ziller (1973) και Burns (1982) η αυτοεκτίμηση αφορά ένα συναισθηματικό φαινόμενο, δηλαδή ο άνθρωπος το ζει ως συναίσθημα. Είναι σίγουρα μια δυναμική διαδικασία που επηρεάζεται από τις επιτυχίες και τις αποτυχίες και για αυτό θεωρείται ότι η αυτοεκτίμηση πλάθεται. Δεν αποτελεί μια στατική δομή. Σχετίζεται με τις αξίες, τις επιτυχίες και τις ικανότητες του ατόμου. Η αυτοεκτίμηση είναι μια στάση (θετική ή αρνητική) που έχουμε για τον εαυτό μας. Είναι ένα προϊόν που δημιουργείται από τις επιδράσεις του πολιτισμού, της κοινωνίας, της οικογένειας και των διαπροσωπικών σχέσεων του ατόμου. Η αυτοεκτίμηση μπορεί να χαρακτηριστεί βασικά και ως μια ουσιαστική ανθρώπινη ανάγκη. Η έλλειψή της έχει σοβαρές αρνητικές συνέπειες όπως για παράδειγμα κατάχρηση ουσιών, αυτοκτονία, άγχος και κατάθλιψη. Έχει δυναμική φύση και σχετίζεται με την ικανότητα του ατόμου να ζει με τέτοιο τρόπο ώστε να έχει μια καλή, τιμητική οπτική του εαυτού του. Η ικανότητα, η αίσθηση προσωπικής αξίας, η αυτοπεποίθηση και ο αυτοσεβασμός είναι σημαντικά συστατικά για αυτή την προσέγγιση της αυτοεκτίμησης. Άλλος ένας ορισμός

της αυτοεκτίμησης είναι ως η βασική ανθρώπινη ανάγκη που μας ωθεί, μας παρακινεί συνειδητά και ασυνείδητα. Ως μια συνέπεια της ανθρώπινης κατανόησης του κόσμου και των άλλων και του ποιοι είμαστε σε σχέση με τους άλλους.

Η αυτοεκτίμηση εκτός από τη συναισθηματική πτυχή της αυτοαντίληψης αποτελεί και την αξιολογική πτυχή της αυτοαντίληψης. Ένα άτομο που έχει υψηλή αυτοεκτίμηση, σέβεται τον εαυτό του και θεωρεί τον εαυτό του άξιο, νιώθει ικανός και έχει μια αίσθηση ότι κάπου ανήκει. Αν η αυτοεκτίμησή του είναι χαμηλή, τότε στερείται σεβασμού για τον εαυτό του και πιστεύει ότι είναι ανίκανο, ασήμαντο ή αποτυχημένο και ανάξιο άτομο. Ο Bibring (1953) δήλωσε πως η αυτοεκτίμηση είναι: «(1) η επιθυμία να είσαι άξιος, αγαπητός, να σε εκτιμούν, να μην είσαι κατώτερος και ανάξιος, (2) η επιθυμία να είσαι δυνατός, ανώτερος, σημαντικός, ασφαλής, να μην είσαι αδύναμος και ανασφαλής, (3) η επιθυμία να είσαι καλός, να δίνεις αγάπη, να μην είσαι επιθετικός, καταστρεπτικός και να μην νιώθεις μίσος».

Πρώτος ισχυρίστηκε ο James (1890/1963) ότι ως ενήλικες διαμορφώνουμε μια σφαιρική άποψη για την αξία μας ως ατόμων, πέραν των αυτοπεριγραφών και των αυτοαξιολογήσεων μας στους διάφορους τομείς της ζωής μας. Αυτή η σφαιρική άποψη που έχουμε είναι η αυτοεκτίμηση μας. Σύμφωνα με αυτόν τον επιστήμονα, η αυτοεκτίμηση επηρεάζεται σίγουρα από πολλούς παράγοντες. Πρώτα από όλα, από τις προσωπικές φιλοδοξίες και τις υποκειμενικές αξιολογήσεις που έχει ο καθένας μας σχετικά με την επίτευξη ή όχι των στόχων που έχουμε θέσει. Έτσι, πρότεινε, ότι η αυτοεκτίμηση είναι το πηλίκο των επιτυχιών προς τις επιδιώξεις που έχει ο καθένας μας. Δηλαδή, ο δείκτης της αυτοεκτίμησης αποτελεί ένα καθαρά υποκειμενικό στοιχείο. Πάνω σε αυτήν την άποψη, ο Rosenberg (1965, 1989) όρισε την αυτοεκτίμηση ως τη «θετική ή αρνητική στάση του ατόμου προς τον εαυτό του». Κατά τον Rosenberg, ένα άτομο, το οποίο διαθέτει υψηλή αυτοεκτίμηση είναι ένα άτομο με αυτοσεβασμό που συνάμα θεωρεί τον εαυτό του αξιόλογο.

Κατά τον Cooley (1902), η γενική εκτίμηση που έχουμε για την αξία μας ως ατόμων αντιπροσωπεύει στην συνιστώσα των στάσεων που θεωρούμε, ότι έχουν οι άλλοι απέναντι στον εαυτό μας. Η μεταφορική του έκφραση για τον «καθρεπτιζόμενο εαυτό» (looking-glass self) αναφέρεται στο ότι ο εαυτός αποτελεί την αντανακλώμενη εκτίμηση σημαντικών άλλων που είναι ο καθρέπτης, τον οποίο ατενίζουμε, επιζητώντας

πληροφόρηση σχετικά με τον εαυτό μας. Δηλαδή, προσπαθούμε να καταλάβουμε την άποψη ή τις στάσεις που έχουν οι γύρω μας για τον εαυτό μας και έπειτα εσωτερικοποιούμε αυτές τις στάσεις και δημιουργούμε με αυτόν τον τρόπο την δική μας αυτοεκτίμηση.

Στη θεωρία του περί αυτοεκτίμησης ο Mead (1934) υπογραμμίζει, ότι η κοινωνία αυτή καθαυτή είναι που δίνει υπόσταση στην αντίληψη του ατόμου για τον εαυτό του. Επίσης, ο Mead πιστεύει τον εαυτό ως γνώστη ή υποκείμενο και αντικείμενο της γνώσης. Τονίζει επίσης τη σημασία που έχουν για τη συνειδητοποίηση του εαυτού η γλώσσα και οι συμβολικοί κώδικες, καθώς και η ικανότητα του ατόμου να προσπαθεί να μπαίνει στη θέση των άλλων και να βλέπει τον εαυτό του μέσα από τη δική τους σκοπιά. Αυτός ο «γενικευμένος άλλος» (generalized other) αποτελεί μια σημαντική προσθήκη στην έννοια του εαυτού ως αποτέλεσμα της κοινωνικής αλληλεγγύης μέσα από ένα συμβολικό σύστημα επικοινωνίας. Σε αυτό που δημιούργησε ο Mead, το άτομο πρέπει με κάποιο τρόπο να αξιολογήσει τις γνώμες των άλλων για τον εαυτό του, αντιμετωπίζοντας κάποιες από αυτές ως πιο σημαντικές από άλλες. Οι διατομικές διαφορές στην αυτοεκτίμηση που έχουμε οφείλονται στο γεγονός, ότι η έννοια του «γενικευμένου άλλου» ποικίλλει ανά άτομο, ανάλογα με το είδος των αξιών που ασπάζεται, αλλά και ανάλογα με το βαθμό σπουδαιότητας που τους προσδίδει η κοινωνία που ζει ο καθένας μας.

Ο Ziller (1973) υποστηρίζει για την αυτοεκτίμηση, ότι γίνεται μέσα στο πλαίσιο της κοινωνικής δομής του εαυτού. Ο εαυτός ορίζεται πάλι σε σχέση με τους άλλους που είναι σημαντικοί και η αυτοαξιολόγηση ολοκληρώνεται μέσα από το κοινωνικό πλαίσιο αναφοράς. Η έμφαση του στον κοινωνικό παράγοντα της αυτοαξιολόγησης, τον οδηγεί να ονομάσει το δικό του δημιούργημα «κοινωνική εκτίμηση». Το άτομο αναπτύσσει, διαμορφώνει την αυτοεκτίμησή του με το πέρασμα του χρόνου, μεγαλώνοντας, ζώντας και δρώντας, αποκτώντας εμπειρίες και αλληλεπιδρώντας με τους συνανθρώπους του και με το περιβάλλον του. Στην πρώιμη παιδική ηλικία παρόλο που η αυτοεκτίμηση αρχίζει να σχηματίζεται, να δημιουργείται, δεν είναι μετρήσιμη μέχρι την ηλικία των 5 – 6 ετών. γιατί μέχρι τότε οι δύο λειτουργίες της αυτοεκτίμησης, η ικανότητα και η αξία ενεργούν ξεχωριστά. Μεταξύ των 5 – 8 ετών η αυτοεκτίμηση γίνεται ολοένα και πιο σαφής, αντιληπτή. Τα παιδιά αρχίζουν να σχηματίζουν κάποια γνώμη σχετικά με την αξία τους

και την ικανότητά τους σε πέντε τομείς: την εμφάνισή τους, την κοινωνική αποδοχή τους, την σχολική ικανότητά τους, τις αθλητικές και καλλιτεχνικές τους δεξιότητες. Αυτοί οι τομείς συντελούν στη δημιουργία μιας σφαιρικής άποψης του παιδιού για τον εαυτό του. Η αυτοεκτίμηση αναδύεται στην παιδική ηλικία γιατί το παιδί είναι έτοιμο να αποκτήσει μια συμπεριφορά, να αξιολογήσει τα επιτεύγματά του με βάση την αξία του και να συνδυάσει την αξία με την ικανότητα. Μεγαλώνοντας το παιδί αυξάνει τις κοινωνικές του επαφές, τις εμπειρίες του και τις προσδοκίες του. Συνειδητοποιεί σε τι είναι καλό και σε τι όχι και τόσο, δηλαδή τι μπορεί να κάνει καλά και τι όχι.

Αναπόφευκτα η αυτοεκτίμηση αρχίζει να επηρεάζει την συμπεριφορά του καθώς το παιδί προσπαθεί να διατηρήσει και να προφυλάξει την αίσθηση αυτοαξίας του ενάντια στις προκλήσεις, τα προβλήματα και τις εμπειρίες της ζωής. Η αυτοεκτίμηση λειτουργεί ως ένα φίλτρο μέσα από το οποίο κρίνουμε τις επιδόσεις μας. Με την ενηλικίωση η αυτοεκτίμηση παύει να λειτουργεί ως ένα ενεργό φαινόμενο. Επηρεάζει πλέον συνειδητά τα συναισθήματά μας, είτε θετικά είτε αρνητικά. Συνεχώς εμπλουτίζεται και προσαρμόζεται ανάλογα με τις καταστάσεις.

Οι καταστάσεις που επηρεάζουν περισσότερο την αυτοεκτίμηση ενός ενήλικα είναι οι εμπειρίες επιτυχίας - αποτυχίας, όπου τα άτομα αντιμετωπίζουν με επιτυχία ή αποτυχία κάποια κατάσταση και οι περιπτώσεις αποδοχής – απόρριψης που είναι διαπροσωπικές καταστάσεις. Ακόμη οι σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων, οι σχέσεις με συνομηλίκους και οι σχέσεις με συγγενικά πρόσωπα είναι παράγοντες που επηρεάζουν την αυτοεκτίμηση των ενηλίκων, όπως αυτό είναι κατανοητό.

1.3 Αποσαφήνιση των όρων αυτοαντίληψης – αυτοεκτίμησης

Μεγάλη μερίδα των ερευνητών σήμερα (Marsh 1986, Hattie 1992), αλλά και παλιότερα χρησιμοποιεί του όρους «αυτοαντίληψη» και «αυτοεκτίμηση» εναλλακτικά, άλλοι όμως εμμένουν σε ένα σαφή διαχωρισμό των δύο. Έτσι χρησιμοποιούν τον όρο «αυτοαντίληψη» για να δηλώσουν τα γνωστικά σχήματα που διαμορφώνει το άτομο για τον εαυτό του, ενώ με τον όρο «αυτοεκτίμηση» αναφέρονται στην αυτοαξιολόγηση που κάνει το άτομο.

Επίσης, θεωρείται κατά πολλούς, ότι η αυτοεκτίμηση είναι μια παράμετρος της αυτοαντίληψης. Η αυτοαντίληψη ως έννοια είναι πολυδιάστατη και ιεραρχικά

οργανωμένη. Οι προδιαθέσεις μαζί με τα στοιχεία της κοινωνικής ταυτότητας αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του περιεχομένου της αυτοαντίληψης. Η αυτοεκτίμηση είναι η αξιολογική πτυχή του εαυτού μας. Είναι το πώς εμείς ως άτομα αξιολογούμε (evaluate) τους εαυτούς μας μέσα από τις εμπειρίες μας, τις πράξεις μας, τις προσδοκίες μας και την αλληλεπίδρασή μας με τους γύρω μας, με το περιβάλλον μας. Οι σημαντικοί άλλοι είναι αυτοί που μέσα από την άποψη που έχουν σχηματίζει για μας, καθορίζουν το πώς αντιλαμβανόμαστε τον εαυτό μας, πώς αξιολογούμε τις ενέργειές μας και πόσο αξίζουμε ως άτομα. Αν μπορούσαμε να ονομάσουμε την αυτοεκτίμηση ως ένα σύστημα, είναι σίγουρα ένα δυναμικό σύστημα, το οποίο επηρεάζεται όχι ασήμαντα από πολλούς παράγοντες.

Κεφάλαιο 2: Τομείς αυτοαντίληψης – αυτοεκτίμησης

Από τους ορισμούς που αναπτύχθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο συμπεραίνουμε ότι η αυτοαντίληψη έχει να κάνει με το πρακτικό το κομμάτι τους εαυτού μας, δηλαδή για το τι ικανότητες πιστεύουμε ότι διαθέτουμε όπως παράδειγμα στον αθλητισμό, στο σχολείο, στις διαφυλικές σχέσεις κ.α. ενώ η αυτοεκτίμηση έχει να κάνει με το συναισθηματική πλευρά του εαυτού μας, δηλαδή είναι μια συνολική εκτίμηση των ικανοτήτων που διαθέτουμε. Εδώ όμως πρέπει να επισημάνουμε ότι η αυτοεκτίμηση επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από εκείνες τις ικανότητες που είναι σημαντικές για εμάς ή για το περιβάλλον στο οποίο ανήκουμε. Δηλαδή, για κάποιον όπου ο αθλητισμός είναι σημαντικό κομμάτι της ζωής, διότι έχει μεγαλώσει σε ένα περιβάλλον όπου όλοι του η οικογένεια αθλείται και έχει κερδίσει πολλά σημαντικά μετάλλια, και ο ίδιος δεν τα καταφέρνει καλά στα αθλήματα ενώ είναι καλός στις επιδόσεις του σχολείου, η συνολική του αυτοεκτίμηση είναι χαμηλή επειδή επηρεάζεται από τον τομέα του αθλητισμού, ενώ για κάποιον άλλον με τις ίδιες ικανότητες για τον οποίο σημαντικό ρόλο στη ζωή του είναι η ακαδημαϊκή του εξέλιξη η αυτοεκτίμηση του είναι υψηλή.

Στο κεφάλαιο αυτό θα γνωρίσουμε εκείνους τους τομείς αυτοαντίληψης και αυτοεκτίμησης που θα χρησιμοποιήσουμε για την αξιολόγηση μαθητών λυκείου και συγκεκριμένα τις δώδεκα κλίμακες του ερωτηματολογίου *ΠΑΤΕΜ IV* της Μακρή-

Μπότσαρη (2013) που αποτελούν την ελληνική έκδοση αντίστοιχων ερωτηματολογίων της Susan Harter, με το οποίο θα γίνει η ερευνητική μας εργασία.

Το ερωτηματολόγιο *ΠΑΤΕΜ IV* όπως περιγράφει η Μακρή-Μπότσαρη (2013) Περιλαμβάνει δώδεκα κλίμακες, έντεκα από τις οποίες αποτυπώνουν ισάριθμους επιμέρους τομείς αυτοαντίληψης και μία η οποία αξιολογεί την αυτοεκτίμηση. Οι δώδεκα κλίμακες του *ΠΑΤΕΜ IV* παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Δομή ερωτηματολογίου

Δομή του ερωτηματολογίου ΠΑΤΕΜ IV

Κλίμακες επιμέρους τομέων αυτοαντίληψης

Γενική σχολική ικανότητα

Σχέσεις με τους συνομήλικους

**Σχέσεις με τους γονείς*

**Ικανότητα στα μαθηματικά*

Αθλητική ικανότητα

Φυσική εμφάνιση

***Εργασιακή ικανότητα*

**Ικανότητα στα γλωσσικά μαθήματα*

Συναισθηματικές – διαφυλικές σχέσεις

Διαγωγή - συμπεριφορά

Στενοί φίλοι

*****Κλίμακα αυτοεκτίμησης***

Σημείωση με ένα αστερίσκο σημειώνονται οι κλίμακες που προστέθηκαν στην ελληνική έκδοση του πρωτότυπου ερωτηματολογίου. Με δύο αστερίσκους σημειώνονται οι κλίμακες που αντικατέστησαν κλίμακες του πρωτότυπου ερωτηματολογίου.

Περιεχόμενο των κλιμάκων του ΠΑΤΕΜ IV

- ***Γενική σχολική ικανότητα*** Οι ερωτήσεις της κλίμακας αυτής αποτυπώνουν την αντίληψη του μαθητή για τις επιδόσεις στα περισσότερα σχολικά μαθήματα.

- **Σχέσεις με τους συνομηλίκους** Οι ερωτήσεις της κλίμακας αυτής αξιολογούν το βαθμό κοινωνικής αποδοχής του μαθητή από τους συνομηλίκους του.
- **Σχέσεις με τους γονείς** Οι ερωτήσεις της κλίμακας αυτής αποτυπώνουν την ελευθερία έκφρασης, την οικειότητα και το βαθμό συνεννόησης του μαθητή με τους γονείς του.
- **Ικανότητα στα μαθηματικά** Οι ερωτήσεις της κλίμακας αυτής διερευνούν την αντίληψη του μαθητή για την ικανότητα του στα μαθηματικά.
- **Αθλητική ικανότητα** Οι ερωτήσεις της κλίμακας αυτής αποτυπώνουν την αντίληψη του μαθητή για την ικανότητα του στα σπορ και τα αθλήματα.
- **Φυσική εμφάνιση** Οι ερωτήσεις της κλίμακας αυτής αποτυπώνουν την αντίληψη του μαθητή για το σώμα του, το πρόσωπο του και γενικά για τη σωματική του διάπλαση και την εξωτερική του εμφάνιση.
- **Εργασιακή ετοιμότητα** Οι ερωτήσεις της κλίμακας αυτής αξιολογούν τον βαθμό στον οποίο ο μαθητής πιστεύει ότι έχει ικανότητες να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις μια αμειβόμενης θέσης εργασίας.
- **Ικανότητα στα γλωσσικά μαθήματα** Οι ερωτήσεις της κλίμακας αυτής αποτυπώνουν την αντίληψη του μαθητή για την ικανότητα του στα γλωσσικά μαθήματα.
- **Συναισθηματικές – διαφυλικές σχέσεις** Οι ερωτήσεις της κλίμακας αυτής αποτυπώνουν την αντίληψη του μαθητή για τις σχέσεις του με το αντίθετο φύλο.
- **Διαγωγή συμπεριφορά** Οι ερωτήσεις της κλίμακας αυτής αξιολογούν τον βαθμό στον οποίο ο μαθητής νιώθει ότι συνήθως κάνει αυτό που είναι σωστό και ότι γενικά έχει καλή συμπεριφορά.
- **Στενοί φίλοι** Οι ερωτήσεις της κλίμακας αυτής διερευνούν κατά πόσο στη ζωή του μαθητή υπάρχει ένα άτομο με τα χαρακτηριστικά του στενού φίλου, δηλαδή ένα άτομο με το οποίο ο μαθητής μοιράζεται προσωπικές σκέψεις και συναισθήματα.
- **Αυτοεκτίμηση** Οι ερωτήσεις της κλίμακας αυτής αποτυπώνουν τη σφαιρική άποψη του μαθητή για τον εαυτό του, και συγκεκριμένα το βαθμό στον οποίο είναι ευχαριστημένος με τον εαυτό του, έχει εμπιστοσύνη στον εαυτό του και γενικά

νιώθει ότι αξίζει ως άτομο και ότι μπορεί να κάνει σημαντικά πράγματα στη ζωή του. (σελ. 12,13)

Κεφάλαιο 3: Εφηβεία

Η εφηβεία είναι ένα στάδιο ανάπτυξης του ανθρώπου όπου πολλοί ερευνητές και όχι μόνο το χαρακτηρίζουν το πιο δύσκολο στάδιο ανάπτυξης του ανθρώπου. Ίσως όχι άδικα, καθώς συντελούν στο στάδιο αυτό πολλές αλλαγές και στις τρεις πλευρές της ανθρώπινης υπόστασης τη φυσική, τη γνωστική και τη ψυχοκοινωνική ανάπτυξη. Η φυσική ανάπτυξη (Δημητρίου και Γωνιδά, 1998) αναφέρεται στην αλλαγή των σωματικών χαρακτηριστικών, στις κινητικές δεξιότητες καθώς και στην ανάπτυξη του εγκεφάλου. Η γνωστική ανάπτυξη αναφέρεται στο πως ο έφηβος αντιλαμβάνεται τον κόσμο. Η ψυχοκοινωνική ανάπτυξη έχει να κάνει με τις αλλαγές της προσωπικότητας και των διαπροσωπικών σχέσεων. Δηλαδή με αλλαγές που έχουν να κάνουν με τη προσωπικότητα του και με αλλαγές που έχουν σχέση με τις κοινωνικές του δεξιότητες. (σελ. 146).

Ο Πάσχος (2007) αναφέρει ότι σύμφωνα με τον Πιαζέ τα στάδια ανάπτυξης της νοημοσύνης του ανθρώπου περνούν από τέσσερα στάδια. Το στάδιο της εφηβείας σύμφωνα πάντα με τον Πιαζέ βρίσκεται στο τέταρτο στάδιο, **το στάδιο της αφηρημένης σκέψης**, όπου το άτομο μπορεί να λύσει προβλήματα όλων των μορφών, να σκέπτεται αφηρημένα, να αφαιρεί να γενικεύει.(σελ. 142)

Τα στάδια ανάπτυξης του Έρικσον, μας αναφέρει ο David Fontana (1996) ότι είναι οκτώ. Με αυτό της εφηβείας να βρίσκεται στο στάδιο πέντε το στάδιο που το ονομάζει, ταυτότητα έναντι σύγχυσης ρόλων.

Παρατηρούμε ότι η διαφορά των σταδίων ανάπτυξης μεταξύ Πιαζέ και Έρικσον εκτός από τον αριθμό είναι ότι, ο Έρικσον σε διαφορά με τον Πιαζέ δεν χρονολογεί τα στάδια ανάπτυξης, διότι ο Έρικσον δέχεται ότι υπάρχουν στα άτομα ατομικές διαφορές. Όπως βλέπουμε στα στάδια ανάπτυξης του Έρικσον η εφηβεία χαρακτηρίζεται από την αναζήτηση της ταυτότητας. Ο έφηβος συνειδητοποιεί ότι είναι ένα ξεχωριστό άτομο, ότι δηλαδή είναι διαφορετικός από τους άλλους, ότι έχει τις δικές του αντιλήψεις τόσο για τον κόσμο όσο και για τις ικανότητες του. Προσπαθεί να κατανοήσει ποιος είναι, τόσο για τις προσωπικές και επαγγελματικές όσο και για τις σεξουαλικές και πολιτικές του

προτιμήσεις. Το στάδιο αυτό ο Έρικσον το ονομάζει στάδιο ταυτότητας ή σύγχυσης ταυτότητας.

Βασιζόμενος στην θεωρία του Έρικσον, ο Hayes (1998) αναφέρει ότι, ο Marcia υποστηρίζει ότι το είδος ταυτότητας που θα διαμορφώσει τελικά το άτομο εξαρτάται από δύο χαρακτηριστικά. Αυτό της δέσμευσης και της κρίσης/αναζήτησης. Η κρίση αποτελεί περίοδο κατά την οποία ο έφηβος κάνει την διερεύνηση του κι παίρνει σχετικές αποφάσεις στην ανάπτυξη της ταυτότητας του. Ενώ η δέσμευση αφορά την ψυχολογική επένδυση σε μια πορεία δράσης ή ιδεολογία. Η διαφορά είναι εμφανείς εάν συγκρίνει κανείς έναν έφηβο που συνεχώς αλλάζει δραστηριότητες με έναν έφηβο που σταθερά αφοσιώνεται σε ένα στόχο. Μετά από πολλές συνεντεύξεις με εφήβους, ο Marcia πρότεινε τέσσερις κατηγορίες εφηβικής ταυτότητας.

1. **Κατακτημένη ταυτότητα**, ο έφηβος με αυτή τη μορφή ταυτότητας έχει με επιτυχία διερευνήσει και σκεφθεί λεπτομερώς ποιος είναι και τι θέλει να κάνει. Έπειτα από μια περίοδο κρίσης, κατά την οποία μελέτησε ποικίλες εκδοχές, δεσμεύεται σε μια συγκεκριμένη ταυτότητα. Ο έφηβος που έχει πετύχει αυτή τη μορφή ταυτότητας, τείνει να είναι ψυχολογικά υγιέστερος και να εμφανίζει υψηλότερα κίνητρα επιτυχίας και υψηλότερου επιπέδου ηθικό συλλογισμό, σε σύγκριση με τον έφηβο οποιασδήποτε άλλης κατηγορίας.
2. **Διττή ταυτότητα**, η περίπτωση αυτή αφορά εφήβους, που έχουν δεσμευθεί σε μια συγκεκριμένη ταυτότητα, αλλά αυτό έγινε χωρίς να περάσουν από μια περίοδο κρίσης, στην οποία να διερεύνησαν εναλλακτικές επιλογές. Αντίθετα αποδέχθηκαν τις αποφάσεις των άλλων σχετικά με το τι είναι σωστό για τους ίδιους. Αντιπροσωπευτικός έφηβος αυτής της κατηγορίας είναι γιος, ο οποίος μπαίνει στην οικογενειακή επιχείρηση, διότι αυτό αναμένουν οι άλλοι από τον ίδιο ή η κόρη, η οποία αποφασίζει να γίνει Αρχιτέκτονας μηχανικός, επειδή η μητέρα της είναι Αρχιτέκτονας μηχανικός. Αν και τα άτομα στην κατηγορία αυτή δεν είναι απαραίτητως δυστυχισμένα, είναι άτομα ευτυχισμένα και ικανοποιημένα από τον εαυτό τους και παρόλα αυτά, έχουν έντονη ανάγκη για κοινωνική αποδοχή και συνήθως είναι αυταρχικοί.
3. **Μορατόριουμ**, Παρόλο που ο έφηβος αυτής της κατηγορίας έχει διερευνήσει εναλλακτικές ταυτότητες σε κάποιο βαθμό, δεν έχει ακόμη δεσμευθεί. Ως εκ

τούτου, σύμφωνα με τον Marcia, παρουσιάζει υψηλά επίπεδα άγχους και βιώνει ψυχολογική σύγκρουση. Από το άλλο μέρος είναι συχνά άτομο γεμάτο ζωή, ελκυστικό κι επιζητεί στενές διαπροσωπικές σχέσεις. Τελικά ο έφηβος αυτός καταλήγει σε μια ταυτότητα, αλλά ύστερα από πολύ προσπάθεια.

- 4. Σύγχυση ταυτότητας,** Οι έφηβοι αυτής της κατηγορίας ούτε διερευνούν εναλλακτικές λύσεις ούτε δεσμεύονται στην εξέταση συγκεκριμένης ταυτότητας. Συνήθως είναι ασταθείς και κινούνται από την μια επιλογή στην επόμενη. Αν και μπορεί να φαίνονται ανέμελοι, η απουσία δέσμευσης μειώνει την ικανότητά τους να διαμορφώσουν στενές σχέσεις. Στην πραγματικότητα τα άτομα αυτά είναι κοινωνικός απομονωμένα. (σελ. 27-29)

Τα περισσότερα άτομα διαμορφώνουν την ταυτότητά τους στο τέλος της δεύτερης ή στην αρχή της τρίτης δεκαετίας της ζωής τους.

Παραπάνω είδαμε ότι το στάδιο της εφηβείας κατατάσσεται αμέσως μετά το στάδιο της παιδικής ηλικίας και πριν το στάδιο της ενηλικίωσης. Όπως αναφέρθηκε το στάδιο αυτό σηματοδοτείται από πολλές αλλαγές όπου ο έφηβος δύσκολα μπορεί να τις διαχειριστεί. Εκτός από τον έφηβο και οι γονείς του έφηβου δεν μπορούν να διαχειριστούν τα νέα δεδομένα. Τα νέα δεδομένα είναι ότι ο έφηβος δεν είναι πια παιδί αλλά και όχι αρκετά μεγάλος για να χαρακτηριστεί ενήλικας, έτσι πολλές φορές οι γονείς διαχειρίζονται με λάθος τρόπο κάποιες καταστάσεις και δημιουργούνται συγκρούσεις ανάμεσα σε αυτούς και στον έφηβο. Αποτέλεσμα των συγκρούσεων αυτών είναι ο έφηβος να απομακρύνεται από τους γονείς του, σε μια περίοδο που θα έπρεπε να τους έχει δίπλα του. Παράδειγμα ο γονιός συμπεριφέρεται στον έφηβο αρκετές φορές σαν ενήλικα αναθέτοντας του ευθύνες, όταν όμως ο έφηβος με τη σειρά του, τους ανακοινώνει ότι τώρα που μεγάλωσε θα γυρίζει από τις νυχτερινές του εξόδους πιο αργά, τότε η αντίδραση των γονιών είναι ότι είναι ακόμη μικρός για να επιστρέφει τέτοιες ώρες. Τέτοιες αντιπαραθέσεις οδηγούν δικαιολογημένα σε συγκρούσεις με αποτέλεσμα να χάνεται η οικειότητα και συνεννόηση με τους γονείς του.

Κεφάλαιο 4: Συμβουλευτική στην Εφηβεία

Με βάση όλων αυτών που αναπτύχθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο μπορούμε να συμπεράνουμε πως το στάδιο της εφηβείας είναι μια περίοδος της ζωής του ανθρώπου

στο οποίο μπορούν να παρουσιαστούν πιο αυξημένες ανάγκες για συμβουλευτική στήριξη σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο στάδιο ανάπτυξης του ανθρώπου. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει πως όταν κάποιος βρίσκεται στο στάδιο της εφηβείας πως χρειάζεται οπωσδήποτε και συμβουλευτική στήριξη. Παρακάτω θα αναπτύξουμε μερικές τεχνικές όπου μπορεί να χρησιμοποιήσει κάποιος είτε ως γονέας είτε ως εκπαιδευτικός για την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης ενός εφήβου.

Αν αντιληφθούμε ότι ένας έφηβος ο οποίος μπορεί να είναι το ίδιο μας το παιδί ή κάποιος μαθητής, εάν είμαστε καθηγητές, ότι έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση, πρέπει να γνωρίζουμε κάποιες τεχνικές ώστε να προσπαθήσουμε να το βοηθήσουμε. Πρώτα από όλα θα πρέπει να μάθουμε να αναγνωρίσουμε τα χαρακτηριστικά του ατόμου με χαμηλή αυτοεκτίμηση. Έφηβος με χαμηλή αυτοεκτίμηση μέσα στη τάξη δεν προσπαθεί πολύ, είναι διστακτικός, αποφεύγει να κοιτάζει το καθηγητή όταν αυτός απευθύνει στη τάξη μια ερώτηση, όταν τον εξετάσει συνήθως είναι αδιάβαστος και πάντα θα βρίσκει μια δικαιολογία για το λόγο που δεν διάβασε. Στο σπίτι δεν ασχολείται σχεδόν καθόλου με τα μαθήματα του σχολείου και εάν τον ρωτήσει ο γονέας τι μαθήματα έχει για την επόμενη μέρα, σχεδόν πάντα θα απαντήσει πως δεν έχει τίποτα ή ότι ήταν εύκολα και ότι τα έχει διαβάσει και στο τέλος όταν θα έρθει η ώρα των βαθμών, θα δικαιολογήσει τους χαμηλούς βαθμούς ρίχνοντας το φταίξιμο στους καθηγητές. Στις σχέσεις του με τους γονείς, του καθηγητές ακόμα και με άτομα της ίδιας ηλικίας μπορεί να βγάζει έναν επιθετικό χαρακτήρα, να λέει ψέματα, να κοροϊδεύει, να κατηγορεί τους άλλους όταν τα πράγματα δεν πάνε καλά. Μπορεί όμως να βγάζει και έναν ντροπαλό χαρακτήρα, να απομονώνεται για να κρύψει τις ανασφάλειες του. Συνήθως έφηβοι με χαμηλή αυτοεκτίμηση δεν έχουν στενούς φίλους για να μπορούν να μοιράζονται τις ανησυχίες τους με αποτέλεσμα να κλείνονται ακόμα περισσότερο στον εαυτό τους ή να βγάζουν ακόμα περισσότερη επιθετική συμπεριφορά. Δεν σημαίνει όμως ότι αν κάποιος έφηβος παρουσιάζει κάποια από τις παραπάνω συμπεριφορές έχει οπωσδήποτε και χαμηλή αυτοεκτίμηση, μπορεί αυτή η αλλαγή να οφείλετε σε άλλους λόγους και να είναι προσωρινή. Πρέπει να τον πλησιάσουμε, να έρθουμε όσο κοντά του μπορούμε, να τον κάνουμε να μας εμπιστευθεί να καταλάβουμε τον λόγο για τον οποίο έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση για να μπορέσουμε να τον βοηθήσουμε να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της ζωής και να πιστεύει πάντα στις ικανότητες του. Ο τρόπος που πρέπει να

συμπεριφερόμαστε σε έναν έφηβο για να ενισχύσουμε την αυτοεκτίμηση του δεν πρέπει να εφαρμόζετε μόνο στην περίπτωση που αυτός χρειάζεται βοήθεια αλλά να εφαρμόζετε πάντα σε όλα τα στάδια της ανάπτυξης του. Παρακάτω θα αναπτύξουμε κάποιες τεχνικές ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης που μας αναφέρει η Εμμανουηλίδου (2014), για να έχουμε παιδιά χωρίς προβλήματα και να τα έχουν καλά με τον εαυτό τους.

- Όταν ερχόμαστε σε επαφή έναν έφηβο πρέπει να δείχνουμε ότι ενδιαφερόμαστε πραγματικά γι' αυτόν, να ακούμε προσεκτικά αυτά που έχει να μας πει και να προσπαθούμε να διαβάσουμε την γλώσσα του σώματος του. Αν το κάνουμε απλά από αγγαρεία αυτό θα φανεί και θα χάσουμε την εμπιστοσύνη του.
- Δεν εστιάζουμε την προσοχή μας μόνο στις επιτυχίες του, επιβραβεύουμε την προσπάθεια ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα.
- Ακούμε πάντα τις απόψεις του, εκφράζουμε τις δικές μας απόψεις χωρίς να τις επιβάλλουμε τονίζοντας το υποκειμενικό στοιχείο («εγώ πιστεύω ότι ..», «θεωρώ ότι σωστό είναι ...»)
- Βάζουμε ρεαλιστικούς και εφαρμόσιμους στόχους για τις επιδόσεις του.
- Δεν επιβάλλουμε τα δικά μας ενδιαφέροντα, αλλά τα αφήνουμε να βρουν τα δικά τους.
- Δεν αποφεύγουμε να τους απαντήσουμε όταν μας ρωτάνε, όσο δύσκολη και αν είναι η ερώτηση, και δεν τα αποθαρρύνουμε.
- Του εξηγούμε ότι ο κάθε άνθρωπος είναι διαφορετικός και ότι ο καθένας μας έχει τα δικά του προτερήματα.
- Χρησιμοποιούμε συχνά ενθαρρυντικές λέξεις και φράσεις όπως «πιστεύω σε σένα», «τα καταφέρνεις καλά», «μπράβο».
- Δεν καλύπτουμε δικές μας ανάγκες μέσα από τις δικές του επιτυχίες.
- Τον βοηθάμε να εκφράζεται και στις χαρές και στις λύπες.
- Εξηγούμε ότι για να πετύχουμε ένα στόχο πολλές φορές χρειάζεται να πετύχουμε μικρότερους.
- Έχουμε για' αυτόν πάντα ανοιχτή την αγκαλιά μας όποτε την χρειαστεί.
- Τον μαθαίνουμε να αντιδρά πάντα με τη λογική στις διάφορες καταστάσεις και να μην παρασύρετε από τον παρορμητισμό.
- Τον μαθαίνουμε να σέβεται και να αγαπά τον εαυτό του αλλά και τους γύρω του.

- Του εξηγούμε τα όρια στη συμπεριφορά.
- Τον μαθαίνουμε να σέβεται την διαφορετικότητα και ότι δεν κοροϊδεύουμε ανθρώπους που είναι διαφορετικοί από εμάς είτε αφορά την εμφάνιση, το θρήσκευμα, την εθνικότητα, τη σεξουαλική προτίμηση κ.α.
- Τον μαθαίνουμε ότι τίποτα στη ζωή δεν χαρίζετε άλλα όλα είναι αποτέλεσμα μεγάλης προσπάθειας.
- Του εξηγούμε ότι η αυτοεκτίμηση έχει να κάνει με αυτό που αισθάνεται κανείς μέσα του και όχι με την εξωτερική εμφάνιση. (σελ. 155-159)

Οι Τριλίβα Σ. & Chimienti G. (2002), μας αναφέρουν ότι οι σημερινοί νέοι δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν τις συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις και προβλήματα της ζωής καθώς δεν είναι επαρκώς εφοδιασμένοι με συναισθηματικές και κοινωνικές δεξιότητες και παρουσιάζουν τον πίνακα αναλυτικής κατηγοριοποίησης των δεξιοτήτων που αναφέρουν οι Mayer & Salovey (1997).

Πίνακας 2: Συναισθηματικές δεξιότητες.

Αντίληψη, αξιολόγηση και έκφραση συναισθημάτων

- Ικανότητα αντίληψης των συναισθημάτων μέσα από τον τρόπο έκφρασης τους, με τις σωματικές αλλαγές ή με την αλλαγή σκέψης.
- Ικανότητα αντίληψης των συναισθημάτων των άλλων μέσα από τον λόγο, τις αλλαγές στις εκφράσεις και στη συμπεριφορά.
- Ικανότητα έκφρασης συναισθημάτων και αναγκών που συσχετίζονται με αυτά.
- Ικανότητα διάκρισης ανάμεσα στην ακριβή και μη ακριβή ή την ειλικρινή και μη ειλικρινή έκφραση συναισθημάτων.

Διευκόλυνση της σκέψης μέσω των συναισθημάτων

- Τα συναισθήματα δίνουν το προβάδισμα στη σκέψη με το να κατευθύνουν την προσοχή σε σημαντικές πληροφορίες.
- Τα συναισθήματα είναι επαρκώς έντονα και διαθέσιμα, έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμεύσουν στην κρίση και στη μνήμη.
- Οι συναισθηματικές ταλαντεύσεις αλλάζουν την προοπτική του ατόμου, ενθαρρύνοντας την εξέταση ενός θέματος από διαφορετικές οπτικές γωνίες.
- Οι διάφορες συναισθηματικές καταστάσεις παρέχουν διαφορετικές στρατηγικές

αντιμετώπισης των προβλημάτων.

Κατανόηση και ανάλυση συναισθημάτων – Εφαρμογή της συναισθηματικής γνώσης

- Ικανότητα αναγνώρισης, ονομασίας και συσχέτισης συναισθημάτων.
- Ικανότητα ερμηνείας των νοημάτων που επιφέρουν τα συναισθήματα όσον αφορούν τις διαπροσωπικές σχέσεις.
- Ικανότητα κατανόησης περίπλοκων συναισθηματικών αντιδράσεων.
- Ικανότητα αναγνώρισης των αλλαγών των συναισθημάτων.

Ρύθμιση των συναισθημάτων με στόχο τη συναισθηματική και νοητική ανάπτυξη.

- Ικανότητα να μένει κανείς ανοικτός στα συναισθήματα του (ευχάριστα και μη).
- Ικανότητα συνειδητής ενασχόλησης ή αποσύνδεσης από τα συναισθήματα.
- Ικανότητα γνωστικής επεξεργασίας των συναισθημάτων, όπως προκύπτουν σε σχέση με τον εαυτό μας ή με τους άλλους.
- Ικανότητα ρύθμισης των δικών μας συναισθημάτων και των άλλων. Ικανότητα να μετριάζουμε τα αρνητικά συναισθήματα και να καλλιεργούμε τα θετικά, χωρίς να παραποιούμε τις πληροφορίες που μας προσφέρουν.

Όπως αναφέρουν οι Τριλίβα Σ. & Chimienti G. (2002), οι παραπάνω δεξιότητες μπορούν να διδαχθούν στο σχολείο, το οποίο βέβαια δεν μπορεί να αντικαταστήσει την οικογένεια, την εκκλησία ή άλλους κοινωνικούς θεσμούς. (σελ. 7-8)

4.1 Παρόμοιες έρευνες

Παρόμοιες έρευνες για την συμβουλευτική για ενίσχυση της αυτοεκτίμησης στον ελληνικό χώρο για μαθητές Λυκείου δεν έχουν πραγματοποιηθεί. Παρόμοια έρευνα για μαθητές Γυμνασίου, όμως έχει πραγματοποιηθεί από την Σπυροπούλου Α. (2006) σε ένα δείγμα 115 μαθητών σε Γυμνάσιο της Λευκωσίας. Ανάμεσα στο δείγμα υπήρχαν παιδιά ντόπιων, αλλά και μεταναστών. Χρησιμοποιήθηκε το «ερωτηματολόγιο αυτοεικόνας» του Piers Harris (1984) και τα αποτελέσματα, στα οποία κατέληξε συνοψίζονται παρακάτω:

Η αυτοεκτίμηση των μαθητών του δείγματος ανεξάρτητα από την καταγωγή τους κυμαινόταν σε χαμηλά επίπεδα. Είναι πιθανόν διαφορετικοί λόγοι για την κάθε εθνικότητα να έπαιζαν ρόλο. Για τους κύριους μαθητές, μπορεί η εμπειρία συνύπαρξης με τους μετανάστες να προκάλεσε συναισθήματα απειλής και άγχους. Από την πλευρά των μεταναστών, είναι πιθανόν οι διαδικασίες προσαρμογής να δημιούργησαν αρνητικά συναισθήματα όπως απόρριψη, αδυναμία, άγχος. Η έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα, ότι τα αγόρια έχουν θετικότερη στάση απέναντι στον εαυτό τους σε σχέση με τα κορίτσια κάτι που επιβεβαιώνεται και από παλιές έρευνες. (Χατζηχρίστου & Hopf, 1992, Giavrimis, Konstantinou & Hatzichristou, 2003, Ostgard & Armelius, 2003). Η διαφορά ανάμεσα στα δύο φύλα επικεντρώνεται στους επιμέρους τομείς της «Συμπεριφοράς», «Επίδοσης» και του «Άγχους». Τα ευρήματα αυτά είναι πιθανόν να σχετίζονται με τα κοινωνικά στερεότυπα (Χατζηχρίστου & Hopf, 1992) και τις ψυχολογικές και σωματικές μεταβολές τις οποίες υφίστανται τα αγόρια και τα κορίτσια στην ηλικία αυτή. Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι τα αγόρια νιώθουν περισσότερη σιγουριά για την συμπεριφορά τους φαίνεται να σχετίζεται θετικά με την αυτοεκτίμηση τους (Wheeler, Reis & Bond, 1989). Αυτό μπορεί να έχει να κάνει με τα κυπριακά σεξιστικά στερεότυπα σύμφωνα με τα οποία τα κορίτσια πρέπει να είναι πιο προσεκτικά με την κοινωνική τους συμπεριφορά σε σχέση με τα αγόρια. Ή ακόμη θα μπορούσε να σχετίζεται με τα συναισθήματα άγχους και ανασφάλειας που πιθανόν να βιώνουν τα κορίτσια στην εφηβεία τους εξαιτίας των σωματικών και ψυχολογικών μεταβολών που υφίστανται (τα κορίτσια νιώθουν δυσaráσκεια για το σώμα τους σε μεγαλύτερο βαθμό στην ηλικία αυτή όπως αναφέρουν και άλλες έρευνες (Χατζηχρίστου & Hopf, 1992, American Association of University Women, 1991)). Έτσι, τα κορίτσια δηλώνουν περισσότερο αγχωμένα από τα αγόρια, παράγοντας που σχετίζεται αντιστρόφως ανάλογα με την αυτοεκτίμηση τους. Επίσης, τα αγόρια εκφράζονται θετικότερα σε γενικές γραμμές για την επίδοσή τους, από τα κορίτσια παρ' όλο που τα κορίτσια καταφέρνουν να έχουν καλύτερους βαθμούς.

Διαπιστώθηκε επίσης ότι η μόρφωση των γονιών δεν βρέθηκε να διαφοροποιεί στατιστικά σημαντικά την αυτοεκτίμηση των μαθητών γεγονός που επιβεβαιώνεται και από άλλες έρευνες (Δρόσος & Κασωτάκη, 2005). Ακόμα, η τάξη στην οποία φοιτούν οι μαθητές δεν επηρεάζει την αυτοεκτίμηση τους μιας και στην εφηβεία παρατηρείται μια

στασιμότητα στο βαθμό αυτοεκτίμησης που έχουν οι έφηβοι (Monge, 1973, Savin-Williams & Demo, 1984).

Εκτός από αυτά, η χώρα προέλευσης των μαθητών δεν διαφοροποίησε στατιστικά σημαντικά την αυτοεκτίμηση τους. Εντούτοις σχετικές έρευνες επιβεβαίωσαν τα πορίσματα και αυτής της έρευνας, ότι δηλαδή οι μετανάστες δεν παρουσιάζουν χαμηλή αυτοεκτίμηση παρά τα αισθήματα μειωμένου αυτοελέγχου και τις δυσκολίες προσαρμογής τους στο καινούργιο σχολικό περιβάλλον (Kao, 1999). Προφανώς ο πληθυσμός των μεταναστών στο σχολείο είναι ένας σημαντικός παράγοντας. Πρόσφατες έρευνες έχουν αποδώσει το φαινόμενο αυτό στο γεγονός, ότι οι μετανάστες τείνουν να αξιολογούν τον εαυτό τους συγκρίνοντας τον με παιδιά της δικής τους εθνικότητας αποφεύγοντας να συγκριθούν με τους υπόλοιπους συμμαθητές τους (Καγκαλίδου & Σιαλιάκη, 2001).

Κεφάλαιο 5: Υποθέσεις της έρευνας

5.1 Γενική υπόθεση

Η αυτοεκτίμηση και η αυτοαντίληψη στους επιμέρους τομείς όπως παρουσιάζονται στο ερωτηματολόγιο του Π.Α.Τ.Ε.Μ. τόσο των αγοριών όσο και των κοριτσιών της Β' τάξης Λυκείου του ιδιωτικού κολεγίου θα είναι γενικά πάνω από τον μέσο όρο της τετραβάθμιας κλίμακας βαθμολόγησης (1, 2, 3, 4) που είναι το 2,50.

5.2 Επιμέρους υποθέσεις

1. Η αυτοαντίληψη των αγοριών και των κοριτσιών θα παρουσιάζουν τον ίδιο βαθμό στη γενική σχολική ικανότητα.
2. Για τις σχέσεις με συνομηλίκους δεν θα έχουμε διαφορές στο βαθμό αυτοαντίληψης μεταξύ αγοριών και κοριτσιών.
3. Στον τομέα της αυτοαντίληψης, σχέσεις με τους γονείς, περιμένουμε μια μικρή διαφορά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, μια διαφορά υπέρ των αγοριών.

4. Για την ικανότητα στα μαθηματικά υποθέτουμε ότι τα αγόρια θα έχουν μεγαλύτερο βαθμό αυτοαντίληψης σε σχέση με τα κορίτσια.
5. Η υπόθεση που κάνουμε για την αθλητική ικανότητα είναι ότι δεν θα υπάρχει διαφορά στο βαθμό αυτοαντίληψης μεταξύ των αγοριών και των κοριτσιών.
6. Στον τομέα της αυτοαντίληψης για την φυσική εμφάνιση περιμένουμε τα αγόρια να έχουν μεγαλύτερο βαθμό αυτοαντίληψης από αυτόν των κοριτσιών.
7. Η υπόθεση για τον τομέα της εργασιακής ετοιμότητας είναι ότι τα κορίτσια θα εμφανίζουν υψηλότερο βαθμό αυτοαντίληψης από αυτό των αγοριών.
8. Στον τομέα της ικανότητας στα γλωσσικά μαθήματα, περιμένουμε τα κορίτσια να έχουν μεγαλύτερο βαθμό αυτοαντίληψης.
9. Στις συναισθηματικές – διαφυλικές σχέσεις η υπόθεση που κάνουμε είναι ότι δεν θα έχουμε διαφορά στο βαθμό αυτοαντίληψης μεταξύ αγοριών και κοριτσιών.
10. Αυτό που περιμένουμε στο τομέα της αυτοαντίληψης ,διαγωγή – συμπεριφορά είναι ότι τα αγόρια θα έχουν χαμηλότερο βαθμό από τον αντίστοιχο αυτό των κοριτσιών.
11. Η υπόθεση που κάνουμε για τον βαθμό αυτοαντίληψης στενοί φίλοι, είναι τα αγόρια θα έχουν μεγαλύτερο βαθμό αυτοαντίληψης από τα κορίτσια.
12. Στο γενικό βαθμό αυτοεκτίμησης αυτό που περιμένουμε είναι ότι τα αγόρια θα παρουσιάζουν μεγαλύτερο βαθμό από τον αντίστοιχο βαθμό των κοριτσιών.

Κεφάλαιο 6: Η μεθοδολογία της έρευνας

6.1 Το δείγμα

Το δείγμα της έρευνας μας αποτέλεσαν μαθητές της Β΄ Λυκείου ιδιωτικού σχολείου, ηλικίας μεταξύ 16 και 17 ετών. Συνολικά οι μαθητές του δείγματος μας ήταν

94. Από αυτούς 48 ήταν αγόρια και 46 κορίτσια. Ο λόγος που επιλέχθηκε αυτή η ηλικία είναι επειδή και οι δύο είμαστε εκπαιδευτικοί τις δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο ένας σε δημόσιο Επαγγελματικό Λύκειο και άλλος σε ιδιωτικό Γενικό Λύκειο, και μας ενδιαφέρει ως εκπαιδευτικούς να μάθουμε μέσα από την υπάρχουσα βιβλιογραφία και από την ίδια την έρευνα πράγματα που θα μας βοηθήσουν να εντοπίσουμε για να βοηθήσουμε με την σειρά μας τους μαθητές μας. Οι μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα είναι όλοι οι μαθητές της Β' τάξης ιδιωτικού Λυκείου που διδάσκει ο κ. Λιαρής Ιωάννης. Από την βιβλιογραφία που διαβάσαμε μας βοήθησαν πολύ οι τεχνικές για την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των εφήβων αλλά θέλαμε να πάρουμε απαντήσεις για την αυτοαντίληψη και την αυτοεκτίμηση των μαθητών που διδάσκουμε και για το λόγο αυτό θέσαμε τις παραπάνω υποθέσεις.

6.2 Ερευνητικά εργαλεία

Για την αξιολόγηση της αυτοεκτίμησης και των επιμέρους αυτοαντιλήψεων χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο **PATEM IV** (Πως Αντιλαμβάνομαι Των Εαυτό Μου) της Μακρή-Μπότσαρη Ε., το οποίο αποτελεί την ελληνική έκδοση του αντίστοιχου ερωτηματολογίου της Susan Harter. Το ερωτηματολόγιο PATEM IV είναι κατάλληλο για χρήση από μαθητές του λυκείου, ηλικίας περίπου 16 έως 18 ετών. Ο λόγος που επιλέξαμε το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο όπως αναφέρετε και στην εισαγωγή του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου της Μακρή – Μπότσαρη (2013), απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και στο ερωτηματολόγιο αυτό αποτυπώνονται ψυχοπαιδαγωγικές και ψυχοκοινωνικές μεταβλητές όπως η κοινωνική στήριξη, τα κίνητρα για μάθηση, το άγχος, η κατάθλιψη, η αυτόαποτελεσματικότητα, η επιθετικότητα και η προσαρμογή του μαθητή στο σχολικό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Για την αξιόπιστη επεξεργασία και την εξαγωγή των αποτελεσμάτων κατασκευάσαμε το ερωτηματολόγιο σε ηλεκτρονική μορφή και συγκεκριμένα σε μορφή Excel.

6.3 Τρόπος ανάλυσης των δεδομένων

Για την επεξεργασία των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν χρησιμοποιήσαμε την στατιστική ανάλυση που διδαχτήκαμε στα πλαίσια της εκπαίδευσής μας στο πρόγραμμα ΠΕΣΥΠ (διδασχθέν μάθημα: Στατιστική και ΣΥΠ) και συγκεκριμένα κάναμε χρήση του

Πίνακα Απόλυτων και Σχετικών Συχνοτήτων καθώς και του Ιστογράμματος. Όπου Πίνακας συχνοτήτων μπορούμε να ορίσουμε το σύνολο των δεδομένων μιας έρευνας που παίρνουν τιμές σε ένα μικρό σχετικά σύνολο διακεκριμένων τιμών, ενώ Ιστόγραμμα είναι η γραφική παράσταση του Πίνακα Συχνοτήτων.

Κεφάλαιο 7: Παρουσίαση των ερευνητικών αποτελεσμάτων

7.1 Μέσοι όροι των βαθμών αυτοαντίληψης και αυτοεκτίμησης κατά φύλλο

Πίνακας 3: Μέσοι όροι κατά φύλλο

Κλίμακα	A	K	Σ
Γενική σχολική ικανότητα	2,813	2,822	2,817
Σχέσεις με συνομηλίκους	2,895	2,882	2,889
Σχέσεις με τους γονείς	2,883	2,682	2,783
Ικανότητα στα μαθηματικά	2,659	2,232	2,446
Αθλητική ικανότητα	3,091	2,886	2,989
Φυσική εμφάνιση	2,841	2,595	2718
Εργασιακή ετοιμότητα	2,877	3,036	2,957
Ικανότητα στα γλωσσικά μαθήματα	2,364	2,836	2,600
Συναισθηματικές – διαφυλικές σχέσεις	2,668	2,886	2,777
Διαγωγή – συμπεριφορά	2,518	2,768	2,643
Στενοί φίλοι	3,250	2,873	3,062
Αυτοεκτίμηση	3,039	2,893	2,966

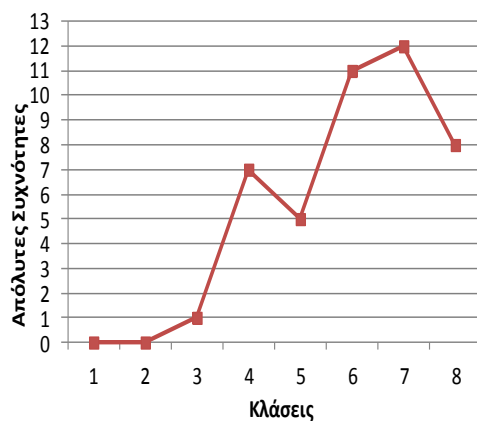
Σημείωση: A=αγόρια, K=κορίτσια, Σ=μέσος όρος αγοριών και κοριτσιών

Τα δεδομένα του παραπάνω πίνακα, σε γενικές γραμμές, δείχνουν ότι οι μέσοι όροι των βαθμών αυτοαντίληψης και αυτοεκτίμησης είναι υψηλότεροι του μέσου όρου της τετραβάθμιας κλίμακας βαθμολόγησης (1, 2, 3, 4) που είναι το 2,50. Εξαίρεση αποτελεί

για τα αγόρια η ικανότητα στα γλωσσικά μαθήματα που είναι 2,364 και για τα κορίτσια η ικανότητα στα μαθηματικά που είναι 2,232. Επίσης από τον παραπάνω πίνακα βλέπουμε ότι υπάρχει μια διαφορά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών. Υπέρ των αγοριών στους τομείς: σχέσεις με τους γονείς, φυσική εμφάνιση και στενοί φίλοι. Υπέρ των κοριτσιών στους τομείς εργασιακή ετοιμότητα, συναισθηματικές – διαφυλικές σχέσεις, διαγωγή – συμπεριφορά. Παρακάτω παρατίθενται ο Πίνακας Απόλυτων και Σχετικών Συχνοτήτων μαζί με το Ιστόγραμμα για την καλύτερη κατανόηση των ευρημάτων

7.1.1 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στη σχολική ικανότητα των αγοριών

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	1	2,27%	1	2,27%
4η	1,5 - 1,99	1,745	7	15,91%	8	18,18%
5η	2 - 2,49	2,245	5	11,36%	13	29,55%
6η	2,5 - 2,99	2,745	11	25,00%	24	54,55%
7η	3 - 3,49	3,245	12	27,27%	36	81,82%
8η	3,5 - 4	3,75	8	18,18%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

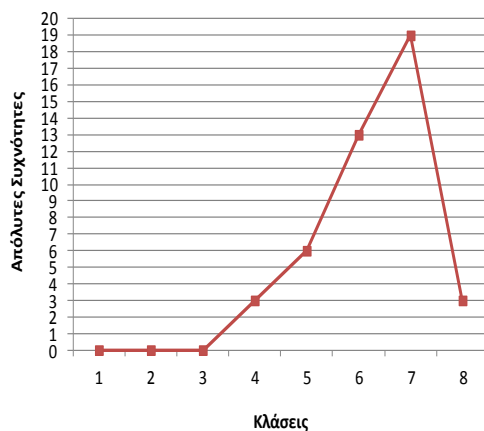

Ιστόγραμμα 1

Από τον πίνακα 1 είδαμε ότι ο μέσος όρος της γενικής σχολικής ικανότητας των αγοριών είναι 2,813. Από το παραπάνω ιστόγραμμα μπορούμε να δούμε ότι ο μέσος όρος για τα 44 αγόρια βρίσκεται στη κλάση 6. Από το ιστόγραμμα της γενικής σχολικής ικανότητας παρατηρούμε ότι δεν έχουμε κανονική κατανομή. Στην 6^η και 7^η κλάση βρίσκεται το 25% και το 27,27% των αγοριών αντίστοιχα, δηλαδή το 52,27% των αγοριών, ενώ στις υπόλοιπες κλάσεις μοιράζεται το υπόλοιπο ποσοστό όπως φαίνεται στο παραπάνω ιστόγραμμα με μία έξαρση στην 4^η κλάση με ποσοστό 15,91% που είναι κάτω από τον μέσο όρο της τετραβάθμιας κλίμακας βαθμολόγησης (1, 2, 3, 4) που είναι το 2,50.

7.1.2 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στη σχολική ικανότητα των κοριτσιών

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	0	0,00%	0	0,00%
4η	1,5 - 1,99	1,745	3	6,82%	3	6,82%
5η	2 - 2,49	2,245	6	13,64%	9	20,45%
6η	2,5 - 2,99	2,745	13	29,55%	22	50,00%
7η	3 - 3,49	3,245	19	43,18%	41	93,18%
8η	3,5 - 4	3,75	3	6,82%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

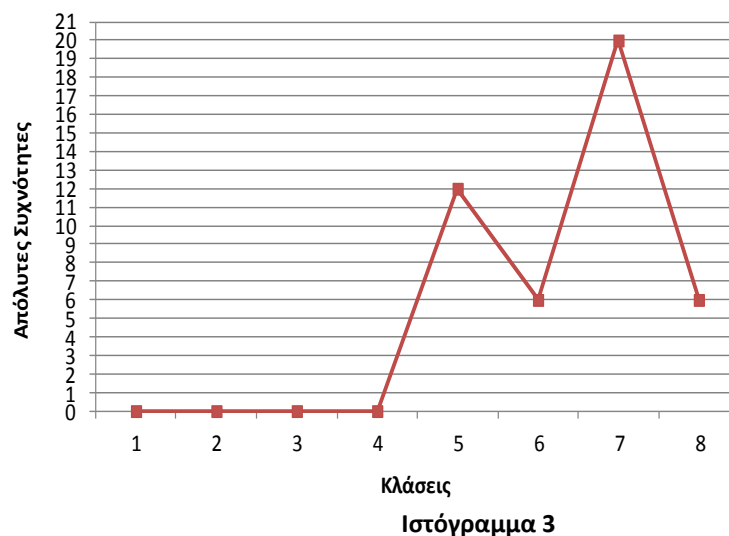
Ιστόγραμμα 2

Ο μέσος όρος της γενικής σχολικής ικανότητας των 44άρων κοριτσιών είναι 2,822. Από το ιστόγραμμα των κοριτσιών βλέπουμε ότι ο μέσος όρος βρίσκεται στη κλάση 6 με το 43,18% των κοριτσιών να βρίσκεται στην κλάση επτά. Και στο ιστόγραμμα των κοριτσιών δεν έχουμε κανονική κατανομή.

7.2.1 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στις σχέσεις με τους συνομήλικους των αγοριών

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	0	0,00%	0	0,00%
4η	1,5 - 1,99	1,745	0	0,00%	0	0,00%
5η	2 - 2,49	2,245	12	27,27%	12	27,27%
6η	2,5 - 2,99	2,745	6	13,64%	18	40,91%
7η	3 - 3,49	3,245	20	45,45%	38	86,36%
8η	3,5 - 4	3,75	6	13,64%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

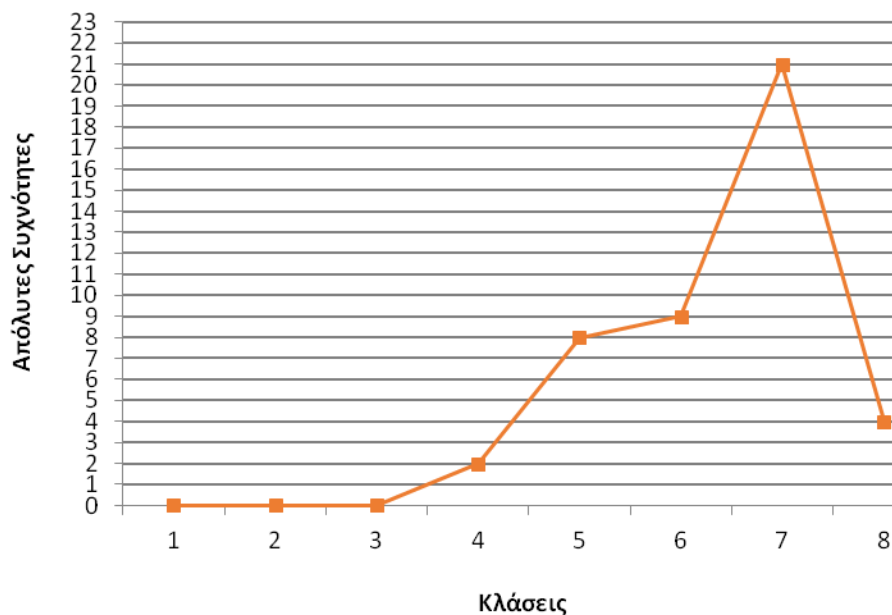
Ο μέσος όρος των σχέσεων με τους συνομήλικους των 44άρων αγοριών είναι 2,895. Από το παραπάνω ιστόγραμμα παρατηρούμε ότι ενώ ο μέσος όρος των αγοριών βρίσκεται στη κλάση 6, μόνο το 13,64% των αγοριών βρίσκεται στην κλάση αυτή, ενώ το 45,45%

βρίσκεται στην κλάση επτά. Το αποτέλεσμα αυτό οφείλεται στο ότι δεν έχουμε κανονική κατανομή.

7.2.2 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στις σχέσεις με τους συνομήλικους των κοριτσιών

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	0	0,00%	0	0,00%
4η	1,5 - 1,99	1,745	2	4,55%	2	4,55%
5η	2 - 2,49	2,245	8	18,18%	10	22,73%
6η	2,5 - 2,99	2,745	9	20,45%	19	43,18%
7η	3 - 3,49	3,245	21	47,73%	40	90,91%
8η	3,5 - 4	3,75	4	9,09%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

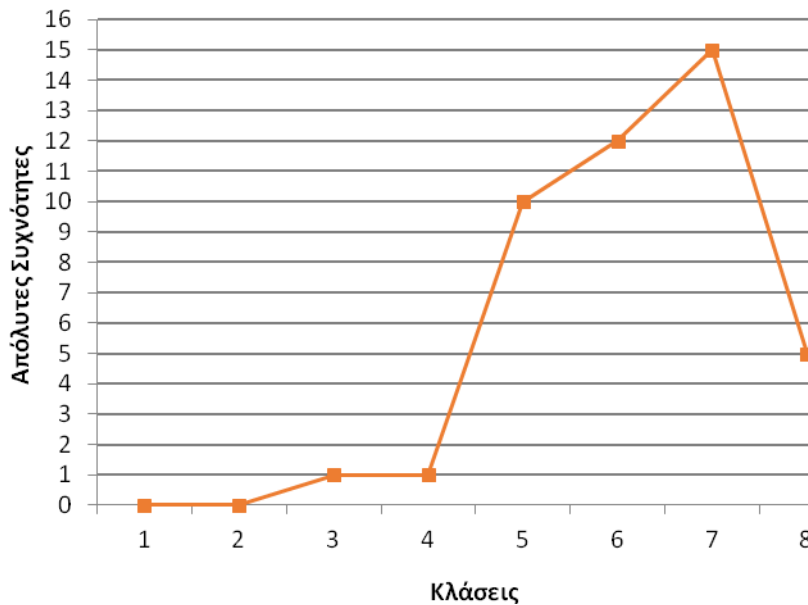

Ιστόγραμμα 4

Ο μέσος όρος των σχέσεων με τους συνομήλικους των κοριτσιών είναι 2,882 και εδώ όπως στα αγόρια ενώ ο μέσος όρος βρίσκεται στη κλάση 6, μόνο το 20,45% των κοριτσιών βρίσκεται στην κλάση αυτή, ενώ το 47,73% βρίσκεται στην κλάση επτά. Και εδώ παρατηρούμε δεν έχουμε κανονική κατανομή.

7.3.1 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στις σχέσεις με τους γονείς των αγοριών

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	1	2,27%	1	2,27%
4η	1,5 - 1,99	1,745	1	2,27%	2	4,55%
5η	2 - 2,49	2,245	10	22,73%	12	27,27%
6η	2,5 - 2,99	2,745	12	27,27%	24	54,55%
7η	3 - 3,49	3,245	15	34,09%	39	88,64%
8η	3,5 - 4	3,75	5	11,36%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

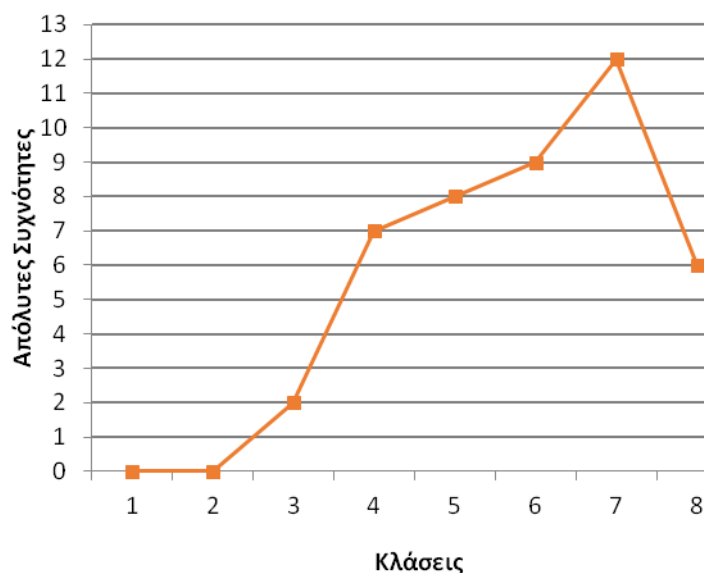
Ιστόγραμμα 5

Ο μέσος όρος των σχέσεων με τους γονείς για τα αγόρια είναι 2,883. Από το παραπάνω ιστόγραμμα παρατηρούμε ότι ενώ το 27,37%, 34,09% και το 11,36% δηλαδή το 72,72% βρίσκεται στην 6^η, 7^η και 8^η κλάση αντίστοιχα. Αυτό σημαίνει ότι 7 στα 10 αγόρια έχουν σχέσεις με τους γονείς που βρίσκεται πάνω από τον μέσο όρο της τετραβάθμιας κλίμακας βαθμολόγησης (1, 2, 3, 4) που είναι το 2,50.

7.3.2 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στις σχέσεις με τους γονείς των κοριτσιών

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	2	4,55%	2	4,55%
4η	1,5 - 1,99	1,745	7	15,91%	9	20,45%
5η	2 - 2,49	2,245	8	18,18%	17	38,64%
6η	2,5 - 2,99	2,745	9	20,45%	26	59,09%
7η	3 - 3,49	3,245	12	27,27%	38	86,36%
8η	3,5 - 4	3,75	6	13,64%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

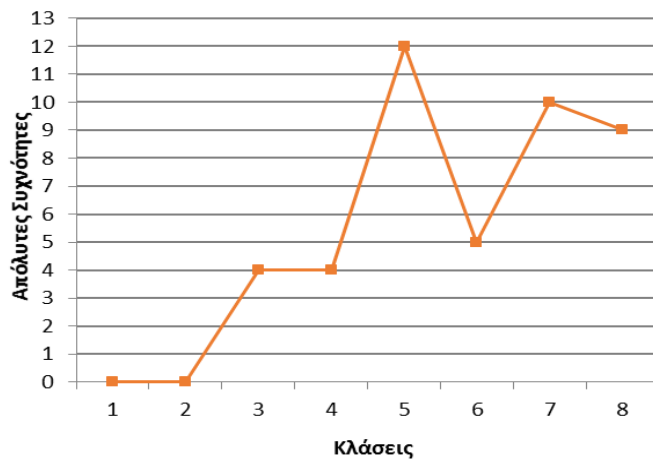
Για τα κορίτσια ο μέσος όρος για τις σχέσεις με τους γονείς είναι 2,682. Εδώ στην 6^η, 7^η και 8^η κλάση που βρίσκονται τα κορίτσια που έχουν πάνω από τον μέσο όρο της τετραβάθμιας κλίμακας βαθμολόγησης βρίσκεται το 20,45%, 27,27% και το 13,64% δηλαδή το 61,36% αντίστοιχα. Δηλαδή 6 στα 10 κορίτσια.

Ιστόγραμμα 6

7.4.1 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στην ικανότητα στα μαθηματικά για τα αγόρια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	4	9,09%	4	9,09%
4η	1,5 - 1,99	1,745	4	9,09%	8	18,18%
5η	2 - 2,49	2,245	12	27,27%	20	45,45%
6η	2,5 - 2,99	2,745	5	11,36%	25	56,82%
7η	3 - 3,49	3,245	10	22,73%	35	79,55%
8η	3,5 - 4	3,75	9	20,45%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

Ιστόγραμμα 7

Στην ικανότητα στα μαθηματικά ο μέσος όρος για τα αγόρια είναι 2,659. Ενώ με μια πρώτη εκτίμηση θα λέγαμε ότι έστω και οριακά η αυτοαντίληψη των αγοριών για την ικανότητα στα μαθηματικά είναι πάνω από τον μέσο όρο της τετραβάθμιας κλίμακας βαθμολόγησης, από το ιστόγραμμα όμως βλέπουμε ότι το 45,45% βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο, δηλαδή θα λέγαμε ότι σχεδόν 1 στους 2 βρίσκεται μόνο πάνω από τον μέσο όρο, το 2,50.

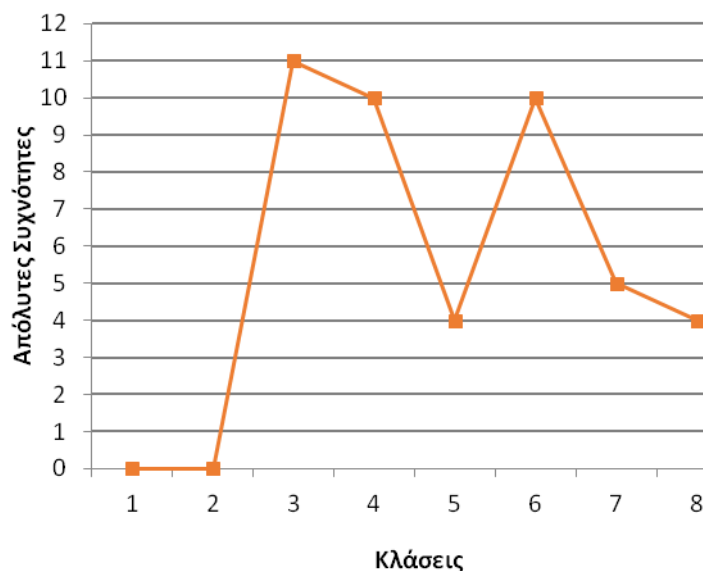
7.4.2 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στην ικανότητα στα μαθηματικά για τα κορίτσια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	11	25,00%	11	25,00%
4η	1,5 - 1,99	1,745	10	22,73%	21	47,73%
5η	2 - 2,49	2,245	4	9,09%	25	56,82%
6η	2,5 - 2,99	2,745	10	22,73%	35	79,55%
7η	3 - 3,49	3,245	5	11,36%	40	90,91%
8η	3,5 - 4	3,75	4	9,09%	44	100,00%

ΣΥΝΟΛΑ

44

100,00%

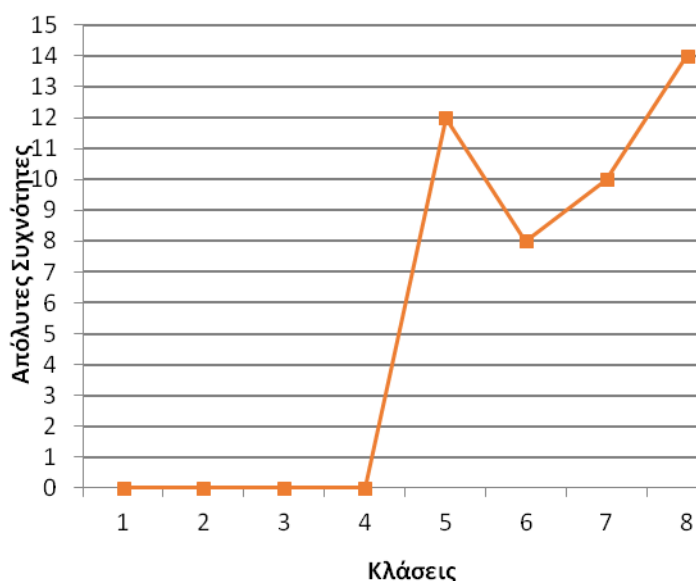
Ιστόγραμμα 8

Στην ικανότητα στα μαθηματικά ο μέσος όρος για τα κορίτσια είναι 2,232. Και εδώ με μια πρώτη ματιά θα λέγαμε ότι η αυτοαντίληψη των κοριτσιών για την ικανότητα τους στα μαθηματικά είναι κάτω από τον μέσο όρο, από το ιστόγραμμα βλέπουμε ότι το 56,82% βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο, θα τολμούσαμε να πούμε ότι και εδώ σχεδόν 1 στα 2 κορίτσια βρίσκεται πάνω από τον μέσο όρο, το 2,50.

7.5.1 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στην αθλητική ικανότητα για τα αγόρια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	0	0,00%	0	0,00%
4η	1,5 - 1,99	1,745	0	0,00%	0	0,00%
5η	2 - 2,49	2,245	12	27,27%	12	27,27%

6η	2,5 - 2,99	2,745	8	18,18%	20	45,45%
7η	3 - 3,49	3,245	10	22,73%	30	68,18%
8η	3,5 - 4	3,75	14	31,82%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

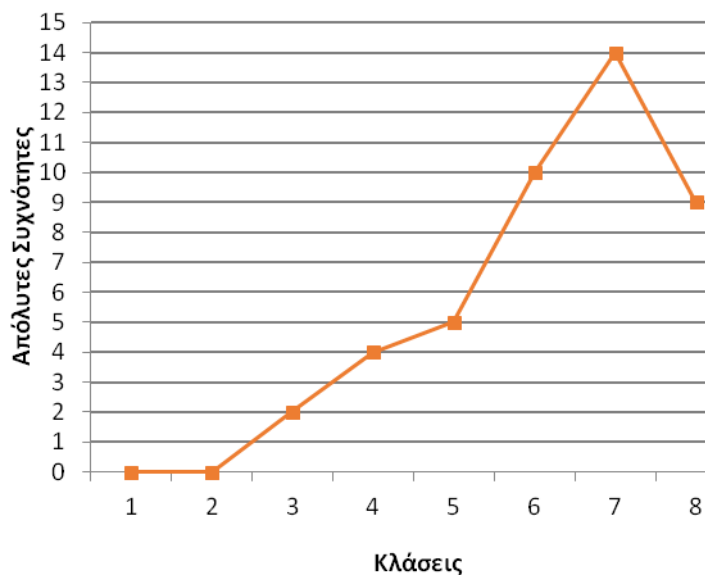
Ιστόγραμμα 9

Ο μέσος όρος στην αθλητική ικανότητα για τα αγόρια είναι 3,091. Ένας δείκτης πολύ υψηλός καθώς βλέπουμε και από το ιστόγραμμα ότι ο μέσος όρος βρίσκεται στην κλάση 7. Επίσης παρατηρούμε ότι από την 4^η κλάση και κάτω δεν έχουμε κανένα αγόρι και πάνω από την κλάση 6 βρίσκονται τα 7 από τα 10 αγόρια.

7.5.2 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στην αθλητική ικανότητα για τα κορίτσια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%

3η	1 - 1,49	1,245	2	4,55%	2	4,55%
4η	1,5 - 1,99	1,745	4	9,09%	6	13,64%
5η	2 - 2,49	2,245	5	11,36%	11	25,00%
6η	2,5 - 2,99	2,745	10	22,73%	21	47,73%
7η	3 - 3,49	3,245	14	31,82%	35	79,55%
8η	3,5 - 4	3,75	9	20,45%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

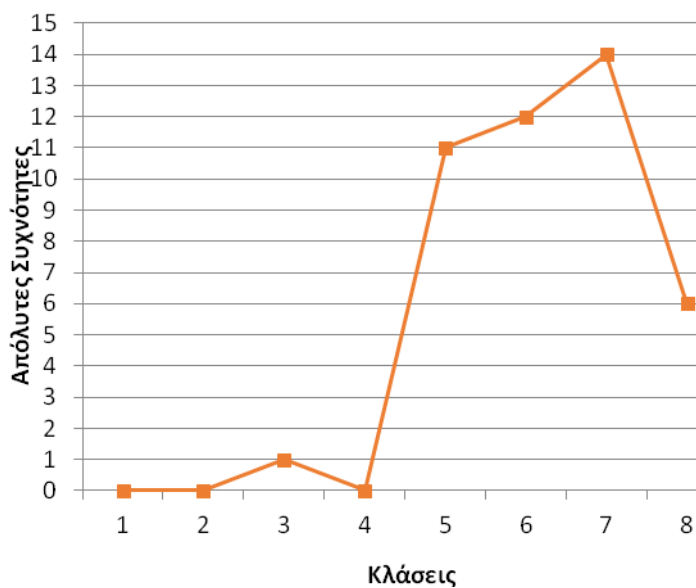
Ιστόγραμμα 10

Ο μέσος όρος στην αθλητική ικανότητα για τα κορίτσια είναι 2,886 και βρίσκεται στην 6^η κλάση. Από το ιστόγραμμα όμως βλέπουμε ότι και εδώ 7 στα 10 κορίτσια είναι πάνω από τον μέσο όρο.

7.6.1 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στην φυσική εμφάνιση για τα αγόρια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%

3η	1 - 1,49	1,245	1	2,27%	1	2,27%
4η	1,5 - 1,99	1,745	0	0,00%	1	2,27%
5η	2 - 2,49	2,245	11	25,00%	12	27,27%
6η	2,5 - 2,99	2,745	12	27,27%	24	54,55%
7η	3 - 3,49	3,245	14	31,82%	38	86,36%
8η	3,5 - 4	3,75	6	13,64%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

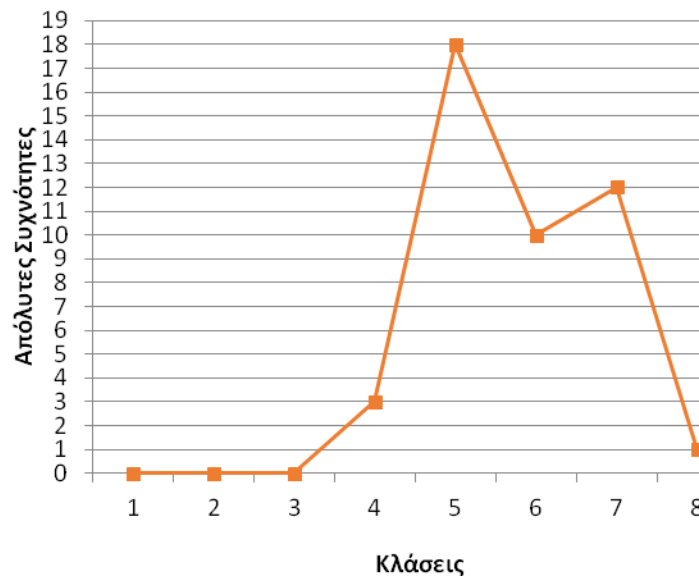

Ιστόγραμμα 11

Ο μέσος όρος στην φυσική εμφάνιση για τα αγόρια είναι 2,841. Ο μέσος όρος δηλαδή βρίσκεται στην 6^η κλάση. Επίσης παρατηρούμε ότι μόνο το 27,27% βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο της τετραβάθμιας κλίμακας βαθμολόγησης.

7.6.2 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στην φυσική εμφάνιση για τα κορίτσια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	0	0,00%	0	0,00%
4η	1,5 - 1,99	1,745	3	6,82%	3	6,82%
5η	2 - 2,49	2,245	18	40,91%	21	47,73%
6η	2,5 - 2,99	2,745	10	22,73%	31	70,45%
7η	3 - 3,49	3,245	12	27,27%	43	97,73%
8η	3,5 - 4	3,75	1	2,27%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

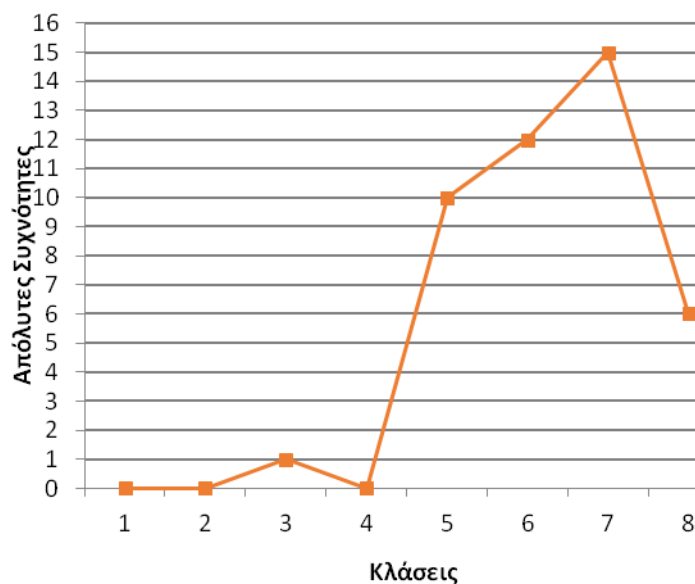

Ιστόγραμμα 12

Για τα κορίτσια ο μέσος όρος στην φυσική εμφάνιση είναι 2,595. Οριακά θα λέγαμε πάνω από τον μέσο όρο που είναι το 2,50. Επίσης παρατηρούμε ότι σχεδόν 1 στα 2 κορίτσια ο βαθμός αυτοαντίληψης για την φυσική εμφάνιση είναι κάτω από το 2,50.

7.7.1 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης εργασιακή ετοιμότητα για τα αγόρια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	1	2,27%	1	2,27%
4η	1,5 - 1,99	1,745	0	0,00%	1	2,27%
5η	2 - 2,49	2,245	10	22,73%	11	25,00%
6η	2,5 - 2,99	2,745	12	27,27%	23	52,27%
7η	3 - 3,49	3,245	15	34,09%	38	86,36%
8η	3,5 - 4	3,75	6	13,64%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

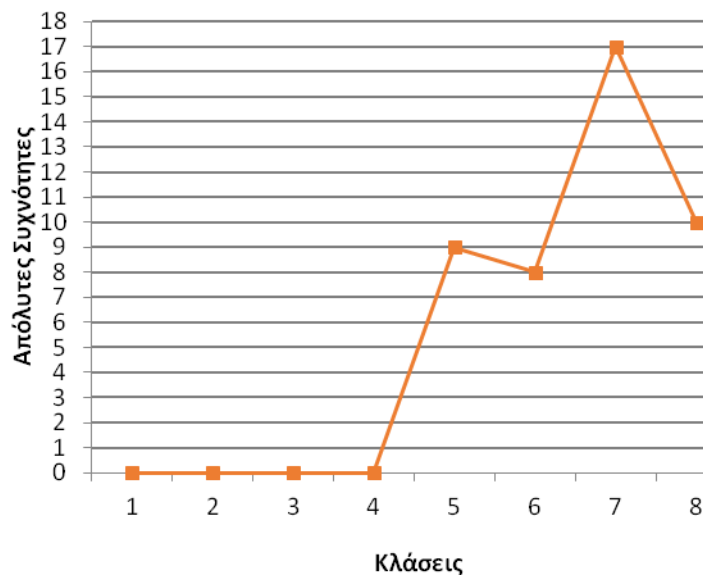

Ιστόγραμμα 13

Στον πίνακα 1 είδαμε ότι ο μέσος όρος στην εργασιακή ετοιμότητα για τα αγόρια είναι 2,877. Από το ιστόγραμμα όμως αυτό που λαμβάνουμε είναι ότι κάτω από τον μέσο όρο της τετραβάθμιας κλίμακας βαθμολόγησης βρίσκεται μόνο το 25% των αγοριών και μόνο το 2,27% βρίσκεται κάτω στη κλάση 3.

7.7.2 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης εργασιακή ετοιμότητα για τα κορίτσια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	0	0,00%	0	0,00%
4η	1,5 - 1,99	1,745	0	0,00%	0	0,00%
5η	2 - 2,49	2,245	9	20,45%	9	20,45%
6η	2,5 - 2,99	2,745	8	18,18%	17	38,64%
7η	3 - 3,49	3,245	17	38,64%	34	77,27%
8η	3,5 - 4	3,75	10	22,73%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

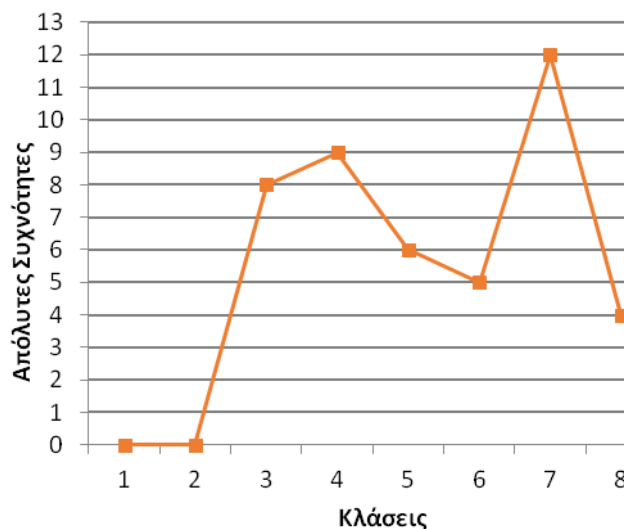
Ιστογράμμα 14

Για τα κορίτσια από τον πίνακα 1 βλέπουμε ότι ο μέσος όρος στην εργασιακή ετοιμότητα είναι 3,036. Ένας δείκτης αρκετά υψηλός. Από την ανάλυση του ιστογράμματος βλέπουμε ότι μόνο το 20,45% βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο που σημαίνει ότι 8 στα

10 κορίτσια έχουν πάνω από το 2,50 θετική αυτοαντίληψη για την εργασιακή ετοιμότητα.

7.8.1 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης ικανότητας στα γλωσσικά μαθήματα για τα αγόρια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	8	18,18%	8	18,18%
4η	1,5 - 1,99	1,745	9	20,45%	17	38,64%
5η	2 - 2,49	2,245	6	13,64%	23	52,27%
6η	2,5 - 2,99	2,745	5	11,36%	28	63,64%
7η	3 - 3,49	3,245	12	27,27%	40	90,91%
8η	3,5 - 4	3,75	4	9,09%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

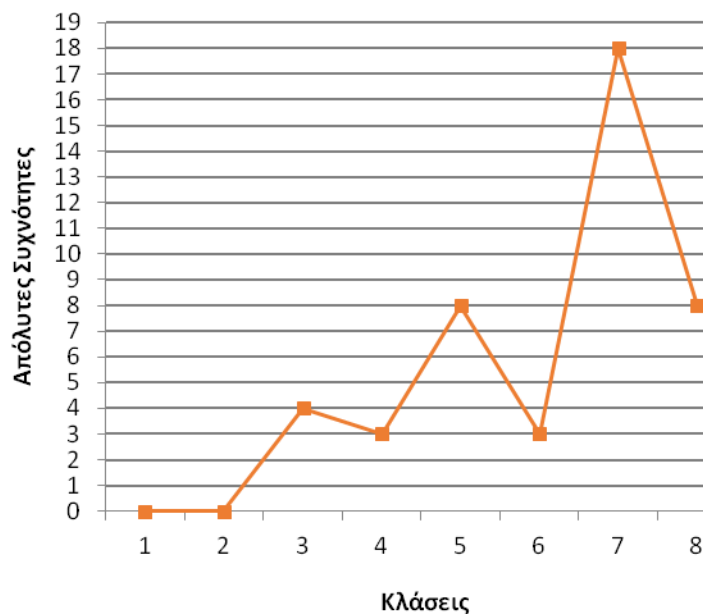
Ιστόγραμμα 15

Ο μέσος όρος της ικανότητας στα γλωσσικά μαθήματα για τα αγόρια είναι 2,364. Είναι δηλαδή κάτω από τον μέσο όρο που είναι το 2,50 και όπως βλέπουμε από το ιστόγραμμα βρίσκεται στη κλάση 5 στην οποία βρίσκεται μόνο το 13,64%. Το δεδομένο που παίρνουμε όμως από την ανάλυση του παραπάνω ιστογράμματος είναι ότι το 52,27% βρίσκετε κάτω από τον μέσο όρο και το υπόλοιπο 47,73% βρίσκετε πάνω από τον μέσο όρο δηλαδή 1 στα δύο αγόρια έχουν βαθμό αυτοεκτίμησης πάνω από τον μέσο όρο.

7.8.2 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης ικανότητας στα γλωσσικά μαθήματα για τα κορίτσια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	4	9,09%	4	9,09%
4η	1,5 - 1,99	1,745	3	6,82%	7	15,91%
5η	2 - 2,49	2,245	8	18,18%	15	34,09%
6η	2,5 - 2,99	2,745	3	6,82%	18	40,91%
7η	3 - 3,49	3,245	18	40,91%	36	81,82%
8η	3,5 - 4	3,75	8	18,18%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

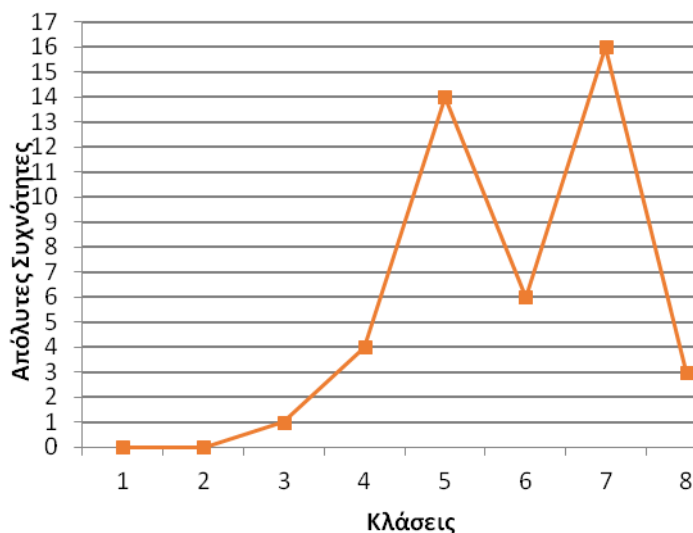
Για τα κορίτσια ο μέσος όρος της ικανότητας στα γλωσσικά μαθήματα είναι 2,836. Ένας δείκτης πάνω από το μέσο όρο. Από το ιστόγραμμα βλέπουμε ότι το 65,91% βρίσκεται πάνω από τον μέσο όρο που σημαίνει ότι σχεδόν 7 στα 10 κορίτσια έχουν θετική αυτοαντίληψη για την ικανότητα στα γλωσσικά μαθήματα.

Ιστόγραμμα 16

7.9.1 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στις συναισθηματικές – διαφυλικές σχέσεις για τα αγόρια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	1	2,27%	1	2,27%
4η	1,5 - 1,99	1,745	4	9,09%	5	11,36%
5η	2 - 2,49	2,245	14	31,82%	19	43,18%
6η	2,5 - 2,99	2,745	6	13,64%	25	56,82%
7η	3 - 3,49	3,245	16	36,36%	41	93,18%
8η	3,5 - 4	3,75	3	6,82%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

Ιστόγραμμα 17

Για τα αγόρια ο μέσος όρος του βαθμού αυτοαντίληψης στις συναισθηματικές – διαφυλικές σχέσεις είναι 2,668. Ο μέσος όρος βρίσκεται στην 6^η κλάση που είναι το 13,64% των αγοριών, στην 5^η και 7^η κλάση βρίσκετε το 31,82% και το 36,36% αντίστοιχα. Επίσης βλέπουμε ότι το 56,82%, δηλαδή σχεδόν 6 στα 10 αγόρια έχουν αυτοαντίληψη που βρίσκεται πάνω από τον μέσο όρο που είναι το 2,50.

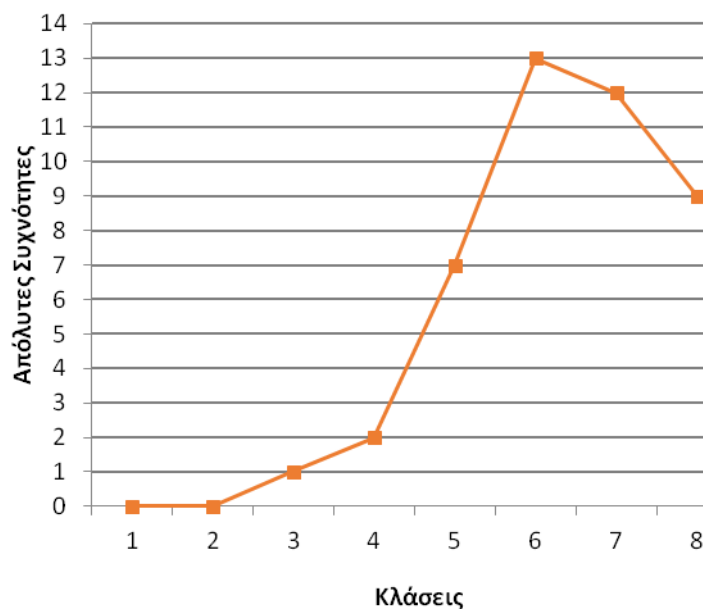
7.9.2 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στις συναισθηματικές – διαφυλικές σχέσεις για τα κορίτσια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	1	2,27%	1	2,27%
4η	1,5 - 1,99	1,745	2	4,55%	3	6,82%
5η	2 - 2,49	2,245	7	15,91%	10	22,73%
6η	2,5 - 2,99	2,745	13	29,55%	23	52,27%
7η	3 - 3,49	3,245	12	27,27%	35	79,55%
8η	3,5 - 4	3,75	9	20,45%	44	100,00%

ΣΥΝΟΛΑ

44

100,00%

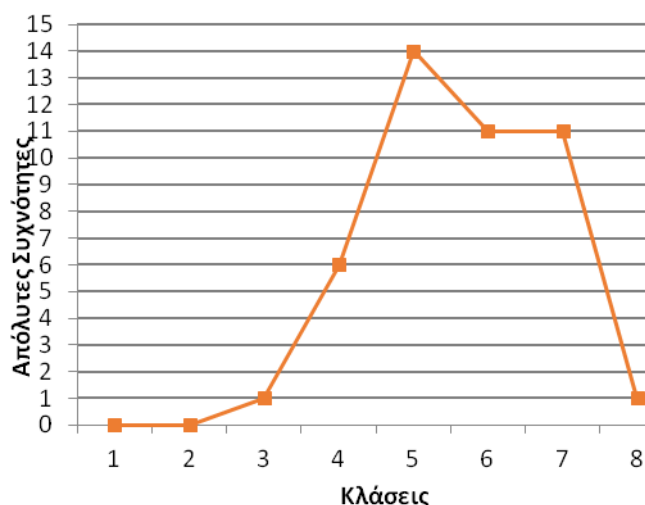
Ιστόγραμμα 18

Για τα κορίτσια ο μέσος όρος του βαθμού αυτοαντίληψης στις συναισθηματικές – διαφυλικές σχέσεις είναι 2,886. Ένας δείκτης πάνω από το μέσο όρο. Από το ιστόγραμμα βλέπουμε ότι 7 στα 10 κορίτσια έχουν θετική αυτοαντίληψη στον τομέα αυτό. Επίσης το 27,27% και το 20,45% δηλαδή σχεδόν το 50% βρίσκονται στην 7^η και 8^η κλάση.

7.10.1 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στη διαγωγή – συμπεριφορά για τα αγόρια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	1	2,27%	1	2,27%
4η	1,5 - 1,99	1,745	6	13,64%	7	15,91%
5η	2 - 2,49	2,245	14	31,82%	21	47,73%
6η	2,5 - 2,99	2,745	11	25,00%	32	72,73%

7η	3 - 3,49	3,245	11	25,00%	43	97,73%
8η	3,5 - 4	3,75	1	2,27%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

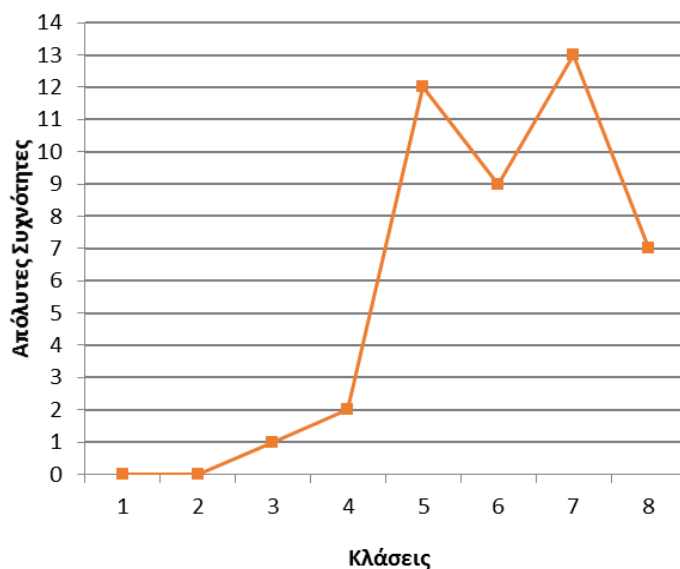
Ιστόγραμμα 19

Από τον πίνακα 1 βλέπουμε ότι ο μέσος όρος των αγοριών του βαθμού αυτοαντίληψης στη διαγωγή – συμπεριφορά είναι 2,518. Οριακά πάνω από τον μέσο όρο που είναι το 2,50. Παρόλα αυτά όμως βλέπουμε ότι το 50% των αγοριών έχουν πάνω από τον μέσο όρο, καθώς βρίσκονται στην 6^η και 7^η κλάση.

7.10.2 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στη διαγωγή – συμπεριφορά για τα κορίτσια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	1	2,27%	1	2,27%
4η	1,5 - 1,99	1,745	2	4,55%	3	6,82%
5η	2 - 2,49	2,245	12	27,27%	15	34,09%
6η	2,5 - 2,99	2,745	9	20,45%	24	54,55%

7η	3 - 3,49	3,245	13	29,55%	37	84,09%
8η	3,5 - 4	3,75	7	15,91%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

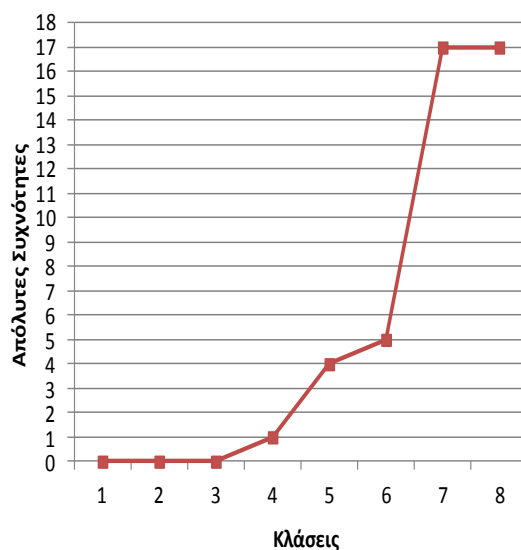
Ιστόγραμμα 20

Για τα κορίτσια αντίστοιχα ο μέσος όρος του βαθμού αυτοαντίληψης στη διαγωγή – συμπεριφορά είναι 2,768. Από τα αποτελέσματα της παραπάνω ανάλυσης του ιστογράμματος βλέπουμε ότι το 65,92% δηλαδή σχεδόν 7 στα 10 κορίτσια έχουν πάνω από το μέσο όρο βαθμό αυτοαντίληψης και 3 στα 10 είναι οριακά κάτω από τον μέσο όρο.

7.11.1 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στενοί φίλοι για τα αγόρια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	0	0,00%	0	0,00%

4η	1,5 - 1,99	1,745	1	2,27%	1	2,27%
5η	2 - 2,49	2,245	4	9,09%	5	11,36%
6η	2,5 - 2,99	2,745	5	11,36%	10	22,73%
7η	3 - 3,49	3,245	17	38,64%	27	61,36%
8η	3,5 - 4	3,75	17	38,64%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

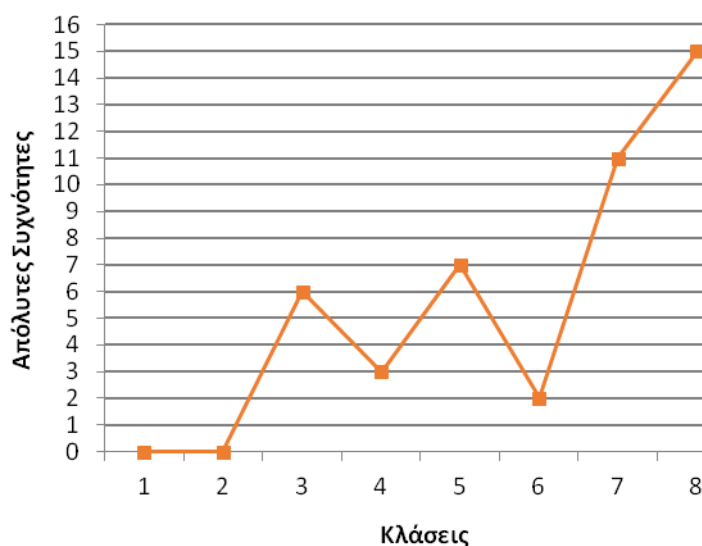
Ιστόγραμμα 21

Για τα αγόρια ο μέσος όρος του βαθμού αυτοαντίληψης στενοί φίλοι όπως βλέπουμε από τον πίνακα 1 είναι 3,250. Ένας βαθμός πολύ υψηλός. Από το παραπάνω ιστόγραμμα βλέπουμε επίσης ότι 9 στα 10 αγόρια έχουν βαθμό αυτοαντίληψης πάνω από τον μέσο όρο.

7.11.2 Διασπορά του βαθμού αυτοαντίληψης στενοί φίλοι για τα κορίτσια

Κλάσεις	Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
---------	----------------	---------------------	-------------------------	------------------------	-------------------------------------

1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	6	13,64%	6	13,64%
4η	1,5 - 1,99	1,745	3	6,82%	9	20,45%
5η	2 - 2,49	2,245	7	15,91%	16	36,36%
6η	2,5 - 2,99	2,745	2	4,55%	18	40,91%
7η	3 - 3,49	3,245	11	25,00%	29	65,91%
8η	3,5 - 4	3,75	15	34,09%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

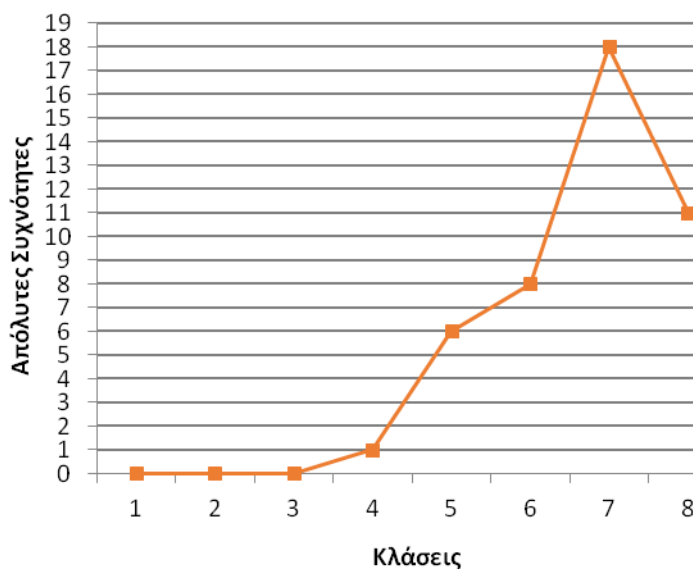

Ιστόγραμμα 22

Ο μέσος όρος του βαθμού αυτοαντίληψης στενοί φίλοι για τα κορίτσια είναι 2,873. Όπως βλέπουμε από το παραπάνω ιστόγραμμα βρίσκεται στην 6^η κλάση στην οποία βρίσκεται μόνο το 4,55% των κοριτσιών σύμφωνα με τα αποτελέσματα. Επίσης βλέπουμε ότι 4 στα 10 κορίτσια έχουν βαθμό αυτοαντίληψης κάτω από τον μέσο όρο.

7.12.1 Διασπορά του βαθμού αυτοεκτίμησης για τα αγόρια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	0	0,00%	0	0,00%
4η	1,5 - 1,99	1,745	1	2,27%	1	2,27%
5η	2 - 2,49	2,245	6	13,64%	7	15,91%
6η	2,5 - 2,99	2,745	8	18,18%	15	34,09%
7η	3 - 3,49	3,245	18	40,91%	33	75,00%
8η	3,5 - 4	3,75	11	25,00%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

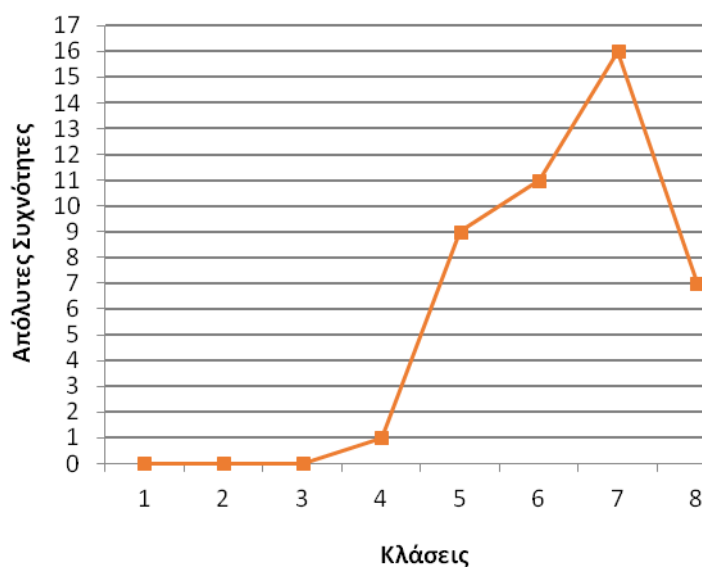

Ιστόγραμμα 23

Ο μέσος όρος του βαθμού αυτοεκτίμησης των αγοριών είναι 3,039, αρκετά υψηλός. Επίσης από το ιστόγραμμα βλέπουμε ότι το διάγραμμα έχει μια ανοδική τάση μετά την κλάση 5 και επίσης συμπεραίνουμε ότι 7 στα 10 αγόρια έχουν βαθμό αυτοεκτίμησης πάνω από τον μέσο όρο.

7.12.2 Διασπορά του βαθμού αυτοεκτίμησης για τα κορίτσια

Κλάσεις		Κέντρα Κλάσεων	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες (%)	Αθροιστικές Συχνότητες	Σχετικές Αθροιστικές Συχνότητες (%)
1η	0 - 0,49	0,245	0	0,00%	0	0,00%
2η	0,5 - 0,99	0,745	0	0,00%	0	0,00%
3η	1 - 1,49	1,245	0	0,00%	0	0,00%
4η	1,5 - 1,99	1,745	1	2,27%	1	2,27%
5η	2 - 2,49	2,245	9	20,45%	10	22,73%
6η	2,5 - 2,99	2,745	11	25,00%	21	47,73%
7η	3 - 3,49	3,245	16	36,36%	37	84,09%
8η	3,5 - 4	3,75	7	15,91%	44	100,00%
ΣΥΝΟΛΑ			44	100,00%		

Ιστόγραμμα 24

Στα κορίτσια ο μέσος όρος τους βαθμού αυτοεκτίμησης είναι 2,893, πάνω δηλαδή από τον μέσο όρο που είναι το 2,50. Και εδώ βλέπουμε από το ιστόγραμμα μια ανοδική τάση

από την 4^η κλάση και ως την 7^η. Επίσης παρατηρούμε ότι 8 στα 10 κορίτσια έχουν βαθμό αυτοεκτίμησης πάνω από το μέσο όρο.

Κεφάλαιο 8: Συμπεράσματα

Αναλύοντας τα δεδομένα της έρευνας που πραγματοποιήσαμε καταλήγουμε στα εξής συμπεράσματα, βάση πάντα της ερμηνείας των αποτελεσμάτων.

1. Στη γενική σχολική ικανότητα υποθέσαμε ότι τα κορίτσια και τα αγόρια θα έχουν το ίδιο βαθμό αυτοαντίληψης. Από τα αποτελέσματα του πίνακα 1 βλέπουμε ότι η αρχική μας υπόθεση επαληθεύεται καθώς ο μέσος όρος των αγοριών και των κοριτσιών είναι 2,813 και 2,822 αντίστοιχα. Επίσης στον πίνακα με τα αποτελέσματα της διασποράς παρατηρούμε ότι πάνω από το 2,50, που είναι ο μέσος όρος της τετραβάθμιας κλίμακας βαθμολόγησης (1, 2, 3, 4), βρίσκονται το 70,45% των αγοριών και το 79,55% των κοριτσιών.
2. Για τις σχέσεις με συνομηλίκους υποθέσαμε ότι εδώ δεν θα έχουμε διαφορές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών. Τα αποτελέσματα της έρευνας επαληθεύουν την αρχική μας υπόθεση καθώς βλέπουμε ότι ο μέσος όρος των αγοριών είναι 2,895 και των κοριτσιών 2,882, επίσης αυτό το βλέπουμε και από τον πίνακα διασποράς, όπου βλέπουμε μια ταύτιση των αποτελεσμάτων καθώς πάνω από το 2,50 βρίσκετε τόσο για τα αγόρια όσο και για τα κορίτσια το 72,73%.
3. Στον τομέα της αυτοαντίληψης, σχέσεις με τους γονείς, περιμέναμε μια μικρή διαφορά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, μια διαφορά υπέρ των αγοριών και αυτό διότι σε αυτήν την ηλικία όσο αφορά τις σχέσεις με τους γονείς τα κορίτσια έρχονται πιο συχνά σε σύγκρουση για θέματα καθημερινότητας όπως στο ωράριο εξόδου, στο ντύσιμο κ.α. θέματα για τα οποία τα αγόρια βρίσκονται σε καλύτερη θέση από τα κορίτσια. Τα παραπάνω αποτελέσματα έρχονται να επαληθεύσουν την αρχική αυτή υπόθεση καθώς ο μέσος όρος των αγοριών είναι 2,883 και των κοριτσιών 2,682. Τέλος από τον πίνακα διασποράς το ποσοστό των αγοριών που έχουν βαθμό αυτοαντίληψης πάνω από 2,50 είναι το 72,73% σε σχέση με τα κορίτσια που είναι το 61,36%.

4. Για την ικανότητα στα μαθηματικά η αρχική υπόθεση που κάναμε ήταν τα αγόρια να έχουν μεγαλύτερο βαθμό αυτοαντίληψης σε σχέση με τα κορίτσια. Πράγματι αυτό επαληθεύτηκε από τα δεδομένα της έρευνας καθώς ο βαθμός αυτοαντίληψης για τα αγόρια είναι 2,659 και των κοριτσιών 2,232, κάτω από το μέσο όρο που είναι το 2,50. Αν δώσουμε όμως μια προσοχή στο διάγραμμα και στο πίνακα διασποράς το μεγαλύτερο ποσοστό των αγοριών βρίσκεται στην κλάση 5, κάτω από το 2,50 που είναι το μέσο της τετραβάθμιας κλίμακας και είναι το 27,27%, δηλαδή 3 στα 10 αγόρια. Αντίστοιχα για τα κορίτσια το μεγαλύτερο ποσοστό 25,00% βρίσκεται στην κλάση 3, δηλαδή μεταξύ 1,00 και 1,50.
5. Η υπόθεση που κάναμε για την αθλητική ικανότητα ήταν ότι δεν θα υπάρχει διαφορά στο βαθμό αυτοαντίληψης μεταξύ των αγοριών και των κοριτσιών. Η αρχική μας υπόθεση δεν επαληθεύτηκε. Τα αποτελέσματα μας δείχνουν, τόσο του πίνακα 1 όσο και της διασποράς, ότι τα αγόρια έχουν μεγαλύτερο βαθμό αυτοαντίληψης με μέσο όρο 3,091, αρκετά υψηλό, σε σχέση με τα κορίτσια που έχουν μέσο όρο 2,886.
6. Στον τομέα της αυτοαντίληψης για την φυσική εμφάνιση η αρχική υπόθεση ήταν ότι τα αγόρια θα έχουν μεγαλύτερο βαθμό αυτοαντίληψης από αυτόν των κοριτσιών. Η αρχική μας υπόθεση επαληθεύτηκε και αυτό το αιτιολογούμε ως εξής: Οι εικόνες και τα μηνύματα που δεχόμαστε καθημερινά από τα περιοδικά και τη τηλεόραση για την εμφάνιση γενικά των γυναικών κάνει τα κορίτσια να είναι πιο αυστηρές με τον εαυτό τους για την εμφάνιση τους σε σχέση με αγόρια. Αυτό αποτυπώνεται και στα αποτελέσματα καθώς ο μέσος όρος των κοριτσιών είναι 2,595 σε σχέση με τα αγόρια που είναι 2,841. Από το πίνακα και το διάγραμμα διασποράς βλέπουμε επίσης ότι για τα κορίτσια το μεγαλύτερο ποσοστό που είναι το 40,91% βρίσκετε στη κλάση 5, κάτω δηλαδή από το μέσο όρο που είναι το 2,50, ενώ για τα αγόρια το μεγαλύτερο ποσοστό, 31,82% βρίσκετε στην κλάση 7, δηλαδή με υψηλό βαθμό αυτοαντίληψης.
7. Η υπόθεση που κάναμε για τον τομέα της εργασιακής ετοιμότητας ήταν ότι τα κορίτσια θα εμφανίζουν υψηλότερο βαθμό από αυτό των αγοριών. Τα δεδομένα της έρευνας έρχονται να επαληθεύσουν την υπόθεση αυτή. Η υπόθεση μας βασίστηκε επειδή πιστεύουμε ότι τα κορίτσια βοηθούν σε δουλειές μέσα και έξω από το σπίτι περισσότερο

από τα αγόρια, όπως π.χ. να φτιάξουν κάποιο φαγητό, να συμμαζέψουν το δωμάτιο τους, να βγουν για ψώνια, είτε για το σπίτι είτε για τον εαυτό τους, σε αντίθεση με τα αγόρια όπου ακόμα και για δικά τους ψώνια μπορεί να τους τα αγοράζει η μητέρα τους. Τα αποτελέσματα συμφωνούν με την αρχική μας υπόθεση καθώς ο βαθμός αυτοαντίληψης των κοριτσιών είναι 3,036 σε σχέση με τα αγόρια που είναι 2,886.

8. Στον τομέα της ικανότητας στα γλωσσικά μαθήματα υποθέσαμε ότι τα κορίτσια θα έχουν μεγαλύτερο βαθμό αυτοαντίληψης, και εδώ έρχονται τα δεδομένα της έρευνας να το επαληθεύσουν. Ο μέσος όρος για τα κορίτσια και τα αγόρια είναι 2,836 και 2,364 αντίστοιχα. Μάλιστα ο μέσος όρος των αγοριών είναι κάτω από την βάση του 2,50. Επίσης από το πίνακα και το ιστόγραμμα διασποράς παρατηρούμε ότι το ποσοστό των κοριτσιών στην 7^η κλάση είναι το 40,91% ενώ το αντίστοιχα των αγοριών είναι το 27,27%.
9. Στις συναισθηματικές – διαφυλικές σχέσεις η υπόθεση που κάναμε ήταν ότι δεν θα έχουμε διαφορά στο βαθμό αυτοαντίληψης μεταξύ αγοριών και κοριτσιών. Τα αποτελέσματα της έρευνας όμως μας διαψεύδουν καθώς ο μέσος όρος των κοριτσιών είναι 2,886 μεγαλύτερος από αυτό των αγοριών που είναι 2,668. Επίσης από τα αποτελέσματα του πίνακα διασποράς παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των αγοριών το 31,82% βρίσκετε στην 5^η κλάση, κάτω δηλαδή από το μέσο όρο όπου το αντίστοιχο ποσοστό των κοριτσιών είναι 15,91%.
10. Αυτό που περιμέναμε στο τομέα της αυτοαντίληψης διαγωγή – συμπεριφορά ήταν ότι τα αγόρια θα έχουν χαμηλότερο βαθμό από τον αντίστοιχο αυτό των κοριτσιών. Την υπόθεση αυτή την κάναμε διότι θεωρούμε ότι τα αγόρια θέλοντας να δείξουν ότι έχουν πια μεγαλώσει, ότι είναι ανεξάρτητα και δεν υπόκεινται σε κανόνες θεωρούν ότι παρουσιάζουν μια συμπεριφορά όχι και τόσο αποδεκτή. Τα αποτελέσματα της έρευνας έρχονται να επιβεβαιώσουν την αρχική μας υπόθεση με τα αγόρια να έχουν βαθμό 2,518, οριακά πάνω από τον μέσο όρο, αλλά μικρότερο από αυτό των κοριτσιών που έχουν βαθμό 2,768. Αυτό που παρατηρούμε από τον πίνακα και το διάγραμμα διασποράς είναι ότι το 47,73% των αγοριών έχουν μέσο όρο κάτω από το 2,50 και ότι στα κορίτσια το μεγαλύτερο ποσοστό, το 29,55% έχει υψηλό βαθμό καθώς βρίσκετε στη κλάση 7.

11. Η υπόθεση που κάναμε για τον βαθμό αυτοαντίληψης στενοί φίλοι, ήταν ότι τα αγόρια θα έχουν μεγαλύτερο βαθμό αυτοαντίληψης από τα κορίτσια. Πιστεύουμε ότι τα αγόρια έχουν πιο στενές σχέσεις με τους φίλους τους διότι μπορούν να ανοιχτούν χωρίς το φόβο και να εκτεθούν για προσωπικά θέματα περισσότερο από τα κορίτσια. Τα κορίτσια αντίστοιχα είναι πιο επιφυλακτικά σε προσωπικά θέματα με φόβο μην εκτεθούν. Τα αποτελέσματα της έρευνας μας έδειξαν ότι ο μέσος όρος των αγοριών είναι 3,250 ένας βαθμός πολύ υψηλός ενώ για τα κορίτσια ο μέσος όρος είναι 2,973. Αυτό που πρέπει να σημειωθεί, σύμφωνα πάντα με το ιστόγραμμα, είναι ότι το 77,28% των αγοριών βρίσκεται στην 7^η και 8^η κλάση ενώ για τα κορίτσια το 36,36% είναι στην κλάση 5, κάτω δηλαδή από τον μέσο όρο που είναι το 2,50. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι επαληθεύτηκε η αρχική μας υπόθεση.
12. Στο γενικό βαθμό αυτοεκτίμησης η αρχική υπόθεση που κάναμε ήταν ότι τα αγόρια θα παρουσιάζουν μεγαλύτερο βαθμό από τα κορίτσια. Τα αποτελέσματα της έρευνας επαληθεύουν την αρχική μας υπόθεση, καθώς τα αγόρια έχουν υψηλό μέσο όρο με βαθμό 3,039 και ποσοστό 65,41% να βρίσκεται στη κλάση 7 και 8. Για τα κορίτσια έχουμε πάλι υψηλό βαθμό, με μέσο όρο 2,893, αλλά η διαφορά με τα αγόρια σύμφωνα με το ιστόγραμμα των αποτελεσμάτων είναι ότι στην 7^η και 8^η κλάση βρίσκετε το 52,27%.

Στο σημείο αυτό μπορούμε να κάνουμε μια αντιπαραβολή με τα αποτελέσματα της έρευνας που έγινε από την Σπυροπούλου Α. (2006) για μαθητές Γυμνασίου, που έγινε αναφορά, στο κεφάλαιο 4.1 παρόμοιες έρευνες, καθώς δεν μπορέσαμε να βρούμε κάποια αντίστοιχη για μαθητές Λυκείου. Η διαφορά μεταξύ των αποτελεσμάτων είναι στον βαθμό αυτοεκτίμησης όπου τα παιδιά του γυμνασίου παρουσιάζουν χαμηλό βαθμό σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας ενός στα παιδιά του Λυκείου έχουμε υψηλό βαθμό, σε αυτό όμως που συμφωνούν και οι δύο έρευνες είναι ότι τα αγόρια έχουν μεγαλύτερο βαθμό αυτοεκτίμησης από τα κορίτσια. Όσο αφορά στην συμπεριφορά έχουμε και εδώ μια διαφορά όπου τα αγόρια του Γυμνασίου έχουν μεγαλύτερο βαθμό από αυτό των κοριτσιών ενώ αντίθετα στα παιδιά του Λυκείου συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο, δηλαδή τα κορίτσια έχουν μεγαλύτερο βαθμό αυτοαντίληψης. Τέλος όσο

αφορά την επίδοση στα μαθήματα στα παιδιά του Λυκείου τόσο τα αγόρια όσο και τα κορίτσια έχουν τον ίδιο βαθμό αυτοαντίληψης ενώ στα παιδιά του Γυμνασίου τα αγόρια παρουσιάζουν μεγαλύτερο βαθμό αλλά τα κορίτσια είναι αυτά που έχουν τις καλύτερες επιδόσεις.

Κεφάλαιο 9: Προβλήματα - Περιορισμοί της έρευνας

Το ερωτηματολόγιο ήταν αρχικά να δοθεί στους μαθητές σε ηλεκτρονική μορφή και συγκεκριμένα σε μορφή Excel, οι μαθητές δεν δέχθηκαν να το συμπληρώσουν καθώς φοβήθηκαν ότι με αυτό τον τρόπο τα ερωτηματολόγια δεν θα ήταν ανώνυμα. Έτσι τα ερωτηματολόγια δόθηκαν σε έντυπη μορφή όπου και το συμπλήρωσαν. Από τα 94 ερωτηματολόγια που δόθηκαν τα 6 ήταν άκυρα, από τα οποία τα 4 ανήκαν σε αγόρια και τα 2 σε κορίτσια, και τελικά προέκυψε να έχουμε 88 σωστά συμπληρωμένα ερωτηματολόγια και μάλιστα 44 από αγόρια και 44 από κορίτσια.

Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων από τους μαθητές αποδείχτηκε όχι και τόσο εύκολη διαδικασία, διότι οι μαθητές διαμαρτύρονταν για την έκταση του τεστ, δηλαδή για το μεγάλο πλήθος των ερωτήσεων που έπρεπε να απαντήσουν, όπως και για τον αριθμό των ερωτήσεων που επαναλαμβάνονταν.

Η έρευνας μας περιορίστηκε στη Β' τάξη Λυκείου καθώς μας δόθηκε άδεια μόνο για αυτή την τάξη. Πρόταση μας είναι η έρευνα αυτή να πραγματοποιηθεί και στις άλλες τάξεις Λυκείου τόσο στο ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο σχολείο για να έχουμε μια γενικότερη εικόνα και να καταλήξουμε σε πιο ακριβή συμπεράσματα.

Επίλογος

Τα συμπεράσματα που αποκτήθηκαν από την διεξαγωγή αυτής της έρευνας δείχνουν, ότι οι έννοιες της αυτοαντίληψης και της αυτοεκτίμησης για την εξέλιξη των εφήβων είναι πάρα πολύ σημαντικές, αλλά και στον τομέα της συμβουλευτικής προς αυτούς. Είναι ένα πεδίο που χρειάζεται να διεξαχθεί περαιτέρω έρευνα, όπως αναφέρεται και στην προηγούμενη παράγραφο, για τους Έλληνες μαθητές και ίσως να συγκριθούν με

αποτελέσματα παρόμοιων ερευνών στο εξωτερικό με παιδιά Γυμνασίου, όπως και με εφήβους γενικότερα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΑΤΕΜ IV

Να απαντήσεις, μια - μια, όλες τις παρακάτω ερωτήσεις, τσεκάροντας το τετράγωνο που ταιριάζει σε σένα.

	Απόλυτα μου ταιριάζει	Μάλλον μου ταιριάζει			Μάλλον μου ταιριάζει	Απόλυτα μου ταιριάζει
1	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι είναι τόσο καλοί στα περισσότερα σχολικά μαθήματα όσο και οι άλλοι έφηβοι της ηλικίας τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι <u>δεν</u> είναι τόσο σίγουροι και αναρωτιούνται αν είναι το ίδιο καλοί στα περισσότερα σχολικά μαθήματα όπως οι συνομήλικοί τους.	☐
2	☐	☐	Μερικοί έφηβοι δυσκολεύονται να κάνουν φίλους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι κάνουν πολύ εύκολα φίλους.	☐
3	☐	☐	Μερικοί έφηβοι συνήθως συζητούν τα προβλήματα τους με τους γονείς τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι σπάνεια συζητούν τα προβλήματα τους με τους γονείς τους.	☐
4	☐	☐	Για μερικούς εφήβους τα μαθηματικά είναι ένα από τα αγαπημένα τους μαθήματα.	ΟΜΩΣ	Για άλλους εφήβους τα μαθηματικά <u>δεν</u> είναι ένα από τα αγαπημένα τους μαθήματα.	☐
5	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> τα καταφέρνουν πολύ καλά στα σπορ, τα όργανα γυμναστικής και τις γυμναστικές ασκήσεις.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι τα καταφέρνουν πολύ καλά στα σπορ, τα όργανα γυμναστικής και τις γυμναστικές ασκήσεις.	☐
6	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι έχουν καλή εξωτερική εμφάνιση.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> έχουν και τόσο καλή εξωτερική εμφάνιση.	☐
7	☐	☐	Μερικοί έφηβοι έχουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι <u>δεν</u> έχουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους.	☐
8	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι θα τα καταφέρουν πολύ καλά, αν πάνε να εργαστούν σε μια εργασία μερικής απασχόλησης.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> θα τα καταφέρουν αν πάνε να εργαστούν σε μια εργασία μερικής απασχόλησης.	☐
9	☐	☐	Για μερικούς εφήβους τα φιλολογικά είναι ένα από τα αγαπημένα τους μαθήματα.	ΟΜΩΣ	Για άλλους εφήβους τα φιλολογικά <u>δεν</u> είναι ένα από τα αγαπημένα τους μαθήματα.	☐
10	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι προκαλούν το αισθηματικό ενδιαφέρον των απόρων του αντίθετου φύλου.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> προκαλούν το αισθηματικό ενδιαφέρον των απόρων του αντίθετου φύλου.	☐
11	☐	☐	Μερικοί έφηβοι συνήθως κάνουν αυτό που είναι σωστό.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι συχνά <u>δεν</u> κάνουν αυτό που είναι σωστό.	☐
12	☐	☐	Μερικοί έφηβοι μπορούν να κάνουν πραγματικά στενούς φίλους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι δυσκολεύονται να κάνουν πραγματικά στενούς φίλους.	☐
13	☐	☐	Μερικοί έφηβοι, γενικά, <u>δεν</u> είναι ευχαριστημένοι με τον εαυτό τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι, γενικά, είναι ευχαριστημένοι με τον εαυτό τους.	☐
14	☐	☐	Μερικοί έφηβοι δυσκολεύονται στα περισσότερα σχολικά μαθήματα.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι <u>δεν</u> δυσκολεύονται στα περισσότερα σχολικά μαθήματα.	☐
15	☐	☐	Μερικοί έφηβοι έχουν πολλούς φίλους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι <u>δεν</u> έχουν πολλούς φίλους.	☐
16	☐	☐	Μερικοί έφηβοι δυσκολεύονται να συννενοθούν με	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι συννενοούνται εύκολα με τους γονείς	☐

	Απόλυτα μου ταιριάζει	Μάλλον μου ταιριάζει				Μάλλον μου ταιριάζει	Απόλυτα μου ταιριάζει
			τους γονείς τους.		τους.		
17	☐	☐	Μερικοί έφηβοι συχνά χρειάζονται βοήθεια στα μαθηματικά.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι σπάνια χρειάζονται βοήθεια στα μαθηματικά.	☐	☐
18	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι θα μπορούσαν να τα καταφέρουν καλά σχεδόν σε κάθε νέα αθλητική δραστηριότητα με την οποία δεν έχουν ασχοληθεί μέχρι τώρα.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι <u>δεν</u> είναι τόσο σίγουροι για το αν θα τα καταφέρουν καλά σε αθλητικές δραστηριότητες με τις οποίες δεν έχουν ασχοληθεί μέχρι τώρα.	☐	☐
19	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι έχουν ωραίο πρόσωπο.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> έχουν και τόσο ωραίο πρόσωπο.	☐	☐
20	☐	☐	Μερικοί έφηβοι συχνά αμφιβάλλουν για το αν αξίζουν ως άτομα.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι <u>δεν</u> αμφιβάλλουν για το αν αξίζουν ως άτομα.	☐	☐
21	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> έχουν αρκετές ικανότητες για να τα καταφέρουν καλά αν αναλάβουν κάποια αμειβόμενη εργασία.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι έχουν πράγματι αρκετές ικανότητες για να τα καταφέρουν καλά αν αναλάβουν κάποια αμειβόμενη εργασία.	☐	☐
22	☐	☐	Σε μερικούς εφήβους <u>δεν</u> αρέσουν καθόλου τα φυολογικά μαθήματα.	ΟΜΩΣ	Σε άλλους εφήβους <u>αρέ</u> σουν τα φυολογικά μαθήματα.	☐	☐
23	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι, εάν εκδηλώσουν αισθηματικό ενδιαφέρον για κάποιο άτομο του αντίθετου φύλου, αυτό το άτομο θα ανταποκριθεί.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι αναρωτιούνται μήπως, όταν εκδηλώσουν αισθηματικό ενδιαφέρον για κάποιο άτομο του αντίθετου φύλου, αυτό το άτομο δεν ανταποκριθεί.	☐	☐
24	☐	☐	Μερικοί έφηβοι συνήθως βρίσκουν τον μετέλα τους με αυτά που κάνουν.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι συνήθως <u>δεν</u> κάνουν πράγματα που τους βάζουν σε μετελάδες.	☐	☐
25	☐	☐	Μερικοί έφηβοι έχουν κάποιον <u>στενό</u> φίλο με τον οποίο μπορούν να μοιράζονται τα μυστικά τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι <u>δεν</u> έχουν ένα <u>στενό</u> φίλο με τον οποίο να μπορούν να μοιράζονται τα μυστικά τους.	☐	☐
26	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι μπορούν να κάνουν πολλά σημαντικά πράγματα στη ζωή τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> μπορούν να κάνουν πολλά σημαντικά πράγματα στη ζωή τους.	☐	☐
27	☐	☐	Μερικοί έφηβοι τα πάνε καλά στα διαγωνίσματα των περισσότερων σχολικών μαθημάτων.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι <u>δεν</u> τα πάνε καλά στα διαγωνίσματα των περισσότερων σχολικών μαθημάτων.	☐	☐
28	☐	☐	Μερικοί έφηβοι θα ήθελαν να τους συμπαθούν περισσότεροι συνομήλικοί τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι τους συμπαθούν οι περισσότεροι από τους συνομήλικους τους.	☐	☐
29	☐	☐	Μερικοί έφηβοι σπάνια έρχονται σε σύγκρουση με τους γονείς τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι συχνά έρχονται σε σύγκρουση με τους γονείς τους.	☐	☐
30	☐	☐	Μερικοί έφηβοι συνήθως τα πάνε καλά στα διαγωνίσματα των μαθηματικών.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι συνήθως <u>δεν</u> τα πάνε καλά στα διαγωνίσματα των μαθηματικών.	☐	☐

	Απόλυτα μου ταιριάζει	Μάλλον μου ταιριάζει			Μάλλον μου ταιριάζει	Απόλυτα μου ταιριάζει
31	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> μπορούν να τα καταφέρνουν στα σπορ τόσο καλά όσο και οι συνομήλικοί τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι τα καταφέρνουν στα σπορ τόσο καλά όσο και οι συνομήλικοί τους.	☐ ☐
32	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> έχουν και τόσο καλή σωματική διάπλαση.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι έχουν καλή σωματική διάπλαση.	☐ ☐
33	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι αξίζουν ως άτομα τουλάχιστον όσο και οι άλλοι.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> αξίζουν ως άτομα όσο και οι άλλοι.	☐ ☐
34	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι είναι αρκετά έτοιμοι για να αναλάβουν και να διατηρήσουν μια αμειβόμενη θέση εργασίας.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> είναι ακόμα αρκετά έτοιμοι για να αναλάβουν και να διατηρήσουν μια αμειβόμενη θέση εργασίας.	☐ ☐
35	☐	☐	Μερικοί έφηβοι <u>δεν</u> τα καταφέρνουν και τόσο καλά στα διαγωνίσματα των φιλολογικών μαθημάτων.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι τα καταφέρνουν αρκετά καλά στα διαγωνίσματα των φιλολογικών μαθημάτων.	☐ ☐
36	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> ελκύουν αισθηματικά τα άτομα του αντίθετου φύλου.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι ελκύουν αισθηματικά τα άτομα του αντίθετου φύλου.	☐ ☐
37	☐	☐	Μερικοί έφηβοι συχνά δυσκολεύονται να ελέγξουν τη συμπεριφορά τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι συνήθως ελέγχουν εύκολα τη συμπεριφορά τους.	☐ ☐
38	☐	☐	Μερικοί έφηβοι θα ήθελαν να έχουν ένα στενό φίλο με τον οποίο να μοιράζονται τα συναισθήματά τους (χαρά, λύπη, φόβο, απογοήτευση).	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι έχουν κάποιον στενό φίλο με τον οποίο μοιράζονται τα συναισθήματά τους.	☐ ☐
39	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι γενικά, <u>δεν</u> μπορούν να κάνουν κάποια πράγματα το ίδιο καλά όπως και οι άλλοι.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι γενικά, μπορούν να κάνουν κάποια πράγματα το ίδιο καλά όπως και οι άλλοι.	☐ ☐
40	☐	☐	Μερικοί έφηβοι παίρνουν χαμηλούς βαθμούς στα περισσότερα σχολικά μαθήματα.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι παίρνουν υψηλούς βαθμούς στα περισσότερα σχολικά μαθήματα.	☐ ☐
41	☐	☐	Μερικοί έφηβοι είναι δημοφιλείς μεταξύ των συνομηλίκων τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι <u>δεν</u> είναι και τόσο δημοφιλείς.	☐ ☐
42	☐	☐	Μερικοί έφηβοι ενεργούν και εκφράζονται ελεύθερα μπροστά στους γονείς τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι δυσκολεύονται να ενεργήσουν και να εκφραστούν ελεύθερα μπροστά στους γονείς τους.	☐ ☐
43	☐	☐	Μερικοί έφηβοι δυσκολεύονται να καταλάβουν στιγμιότυπο έχει σχέση με τα μαθηματικά.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι εύκολα καταλαβαίνουν στιγμιότυπο έχει σχέση με τα μαθηματικά.	☐ ☐
44	☐	☐	Μερικοί έφηβοι <u>δεν</u> τα καταφέρνουν καλά στα υπαίθρια παιχνίδια (ποδόσφαι-	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι τα καταφέρνουν καλά στα υπαίθρια παιχνίδια.	☐ ☐

	Απόλυτα μου ταιριάζει	Μάλλον μου ταιριάζει			Μάλλον μου ταιριάζει	Απόλυτα μου ταιριάζει
			ρο, βόλεϊ, μπάσκετ).			
45	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι έχουν καλό ύψος και βάρος.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> έχουν και τόσο καλό ύψος ή βάρος.	☐ ☐
46	☐	☐	Μερικοί έφηβοι έχουν θετική στάση απέναντι στον εαυτό τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι έχουν αρνητική στάση απέναντι στον εαυτό τους.	☐ ☐
47	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> έχουν ακόμα αποκτήσει αρκετά προσόντα ώστε να τα καταφέρουν σε μια αμειβόμενη εργασία.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι έχουν αρκετά προσόντα ώστε να τα καταφέρουν σε μια αμειβόμενη εργασία.	☐ ☐
48	☐	☐	Σε μερικούς εφήβους φαίνονται εύκολες οι εργασίες που έχουν σχέση με τα φιλολογικά μαθήματα.	ΟΜΩΣ	Σε άλλους εφήβους φαίνονται δύσκολες οι εργασίες που έχουν σχέση με τα φιλολογικά μαθήματα.	☐ ☐
49	☐	☐	Μερικοί έφηβοι δυσκολεύονται να αναπτύξουν αισθηματικές σχέσεις με άτομα του αντίθετου φύλου, ακόμη και όταν το επιδιώκουν.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι <u>δε</u> δυσκολεύονται να αναπτύξουν αισθηματικές σχέσεις με άτομα του αντίθετου φύλου, αν το επιδιώκουν.	☐ ☐
50	☐	☐	Μερικοί έφηβοι συχνά κάνουν πράγματα που ξέρουν ότι <u>δε</u> θα έπρεπε να κάνουν.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι σπάνια κάνουν πράγματα που ξέρουν ότι <u>δε</u> θα έπρεπε να κάνουν.	☐ ☐
51	☐	☐	Μερικοί έφηβοι δυσκολεύονται να κάνουν <u>στενούς</u> φίλους τους οποίους μπορούν πραγματικά να εμπιστευτούν.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι καταφέρνουν να κάνουν <u>στενούς</u> φίλους τους οποίους μπορούν πραγματικά να εμπιστευτούν.	☐ ☐
52	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι υπάρχουν αρκετά πράγματα στον εαυτό τους για τα οποία είναι υπερήφανοι.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> υπάρχουν και πολλά πράγματα στον εαυτό τους για τα οποία να είναι υπερήφανοι.	☐ ☐
53	☐	☐	Μερικοί έφηβοι τα κατάφέρνουν πολύ καλά στα περισσότερα σχολικά μαθήματα.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι <u>δεν</u> τα κατάφέρνουν και τόσο καλά στα περισσότερα σχολικά μαθήματα.	☐ ☐
54	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι είναι κοινωνικά αποδεκτοί μεταξύ των συνομηλίκων τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι θα ήθελαν να είναι κοινωνικά αποδεκτοί από περισσότερους συνομηλίκους τους.	☐ ☐
55	☐	☐	Μερικοί έφηβοι <u>δεν</u> τα πάνε και τόσο καλά με τους γονείς τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι τα πάνε καλά με τους γονείς τους.	☐ ☐
56	☐	☐	Σε μερικούς εφήβους <u>δεν</u> αρέσουν καθόλου τα μαθηματικά.	ΟΜΩΣ	Σε άλλους εφήβους <u>αρέ</u> σουν πολύ τα μαθηματικά.	☐ ☐
57	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι είναι πολύ αθλητικοί τύποι.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> είναι πολύ αθλητικοί τύποι.	☐ ☐
58	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι <u>δεν</u> έχουν και τόσο καλό σώμα.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι έχουν καλό σώμα.	☐ ☐

	Απόλυτα μου ταιριάζει	Μάλλον μου ταιριάζει				Μάλλον μου ταιριάζει	Απόλυτα μου ταιριάζει
59	☐	☐	Μερικοί έφηβοι νιώθουν αποτυχημένοι.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι <u>δεν</u> νιώθουν αποτυχημένοι.	☐	☐
60	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι είναι πραγματικά σε θέση να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις μιας αμειβόμενης εργασίας.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι αναρωτιούνται για το αν είναι πραγματικά σε θέση να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις μιας αμειβόμενης εργασίας.	☐	☐
61	☐	☐	Μερικοί έφηβοι μαθαίνουν γρήγορα κάθε καινούργιο θέμα που έχει σχέση με τα φυσιολογικά μαθήματα.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι <u>δεν</u> μαθαίνουν γρήγορα τα καινούργια θέματα που έχουν σχέση με τα φυσιολογικά μαθήματα.	☐	☐
62	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι τα άτομα του αντιθέτου φύλου αποφεύγουν να δημιουργήσουν αισθηματικές σχέσεις μαζί τους.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι τα άτομα του αντιθέτου φύλου <u>δεν</u> αποφεύγουν να δημιουργήσουν αισθηματικές σχέσεις μαζί τους.	☐	☐
63	☐	☐	Μερικοί έφηβοι συνήθως συμπεριφέρονται έτσι όπως ξέρουν ότι πρέπει να συμπεριφερθούν.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι συχνά <u>δεν</u> συμπεριφέρονται έτσι όπως ξέρουν ότι πρέπει να συμπεριφερθούν.	☐	☐
64	☐	☐	Μερικοί έφηβοι έχουν και ποιο <u>στενό</u> φίλο με τον οποίο μοιράζονται τις προσωπικές τους σκέψεις.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι <u>δεν</u> έχουν ένα <u>στενό</u> φίλο με τον οποίο να μοιράζονται τις προσωπικές τους σκέψεις.	☐	☐
65	☐	☐	Μερικοί έφηβοι πιστεύουν ότι γενικά, <u>δεν</u> αξίζουν και τόσο πολύ.	ΟΜΩΣ	Άλλοι έφηβοι πιστεύουν ότι, γενικά, αξίζουν.	☐	☐

ΣΧΟΛΕΙΟ:

ΤΑΞΗ:

ΦΥΛΟ: ☐ ΑΓΟΡΙ ☐

☐ ΚΟΡΙΤΣΙ ☐

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ

ΕΤΟΣ:

ΜΗΝΑΣ:

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ:

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ:

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΣΟΥ ΕΧΕΙ ΤΕΛΕΙΩΣΕΙ:	Μερικές τάξεις του Δημοτικού	☐	Δημοτικό	☐
	Γυμνάσιο	☐	Λύκειο	☐
	ΤΕΙ	☐	ΑΕΙ	☐
			Μεταπτυχιακό	☐
Η ΜΗΤΕΡΑ ΣΟΥ ΕΧΕΙ ΤΕΛΕΙΩΣΕΙ:	Μερικές τάξεις του Δημοτικού	☐	Δημοτικό	☐
	Γυμνάσιο	☐	Λύκειο	☐
	ΤΕΙ	☐	ΑΕΙ	☐
			Μεταπτυχιακό	☐

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑΣ ΣΟΥ;

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΣΟΥ
ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ

ΣΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δημητρίου Α. & Γωνιδά Ε., 1998, Γνωστική Ανάπτυξη κατά την εφηβεία, (σελ. 146).
- Εμμανουηλίδου Καλλιόπη, 2014, Γυρίζω σελίδα ... στη χαμηλή αυτοεκτίμηση, Μεταίχμιο, Αθήνα.
- Μακρή-Μπότσαρη Ε., 2001, Αυτοεκτίμηση και Αυτοαντίληψη, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Μακρή-Μποτσαρη Ε., 2013, Πως Αντιλαμβάνομαι Τον Εαυτό μου, Παπαζήση, Αθήνα.
- Πάσχος Β., 2007, Στοιχεία Διδακτικής και Παιδαγωγικής, Με αναλυτικά σχέδια μαθήματος και θέματα διαγωνισμών του ΑΣΕΠ, Πατάκη, Αθήνα.
- Τριλίβα Σοφία & Chimienti Giovanni, 2002, Ανακάλυψη – Αυτογνωσία – Αυτοκυριαρχία – Αυτοεκτίμηση, Συναισθηματική και κοινωνική επιδεξιότητα – Ένα εγχειρίδιο τεχνικών, Πατάκη, Αθήνα.
- Bibring E., 1953, The mechanism of depression. In P. Greenacre (Ed.), Affective disorders: Psychoanalytic contribution to their study (σελ. 13-48), New York.
- Burns R., 1979, The self-concept: Theory, measurement, development and behavior, New York: Longman.
- Byrne B. M., 1996, Measuring self-concept along the life span, Washington, DC: American Psychological Association.
- Combs A.W. & Snygg W, 1959, Individual behavior, Boston, MA: Harper and Row.
- Cooley C.H., 1902, Human nature and the social order, New York: Charles Scribner's Sons.
- Coopersmith S., 1967, The antecedents of self-esteem, San Francisco: Freeman.
- Coopersmith S., 1984, Coopersmith self-esteem inventories, Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- Fontana D., 1995, Ψυχολογία για Εκπαιδευτικούς, Σαββάλας, Αθήνα.
- Hayes N, 1998, Εξελικτική ψυχολογία, (σελ 27-29).
- Harter S., 1999, The construction of the self: A development perspective. New York: Guilford.
- Hattie J., 1992, Self-concept, Hillsdale, NJ: Erlbaum.

- Higgins E.T., 1987, Self-discrepancy: A theory relating self and affect. *Psychological Reviews*, 94, 319-340.
- Higgins E.T., 1989, Self-discrepancy theory: What patterns of self-beliefs cause people to suffer? In L. Berkowitz (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 22, σελ. 23–63). New York: Academic Press.
- James W., 1890/1963, *The principles of psychology*, New York: Holt, Rinehart, Winston.
- Marsh H. W., 1986, Global self – esteem: It's relation to specific facets of self-concept and their importance, *Journal of Personality and Social Psychology*, σελ. 51.
- Mead G. H., 1934, *Mind, self and society*. Chicago: University of Chicago Press.
- Rosenberg M., 1965, *Society and the adolescent self-image*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Rosenberg M., 1985, *Society and the adolescent self-image*, Middletown, CT: Wesleyan University Press.
- Shavelson R.J., Hubner J. J., Stanton G. C., 1976, Self-concept: Validation of construct interpretations, *Review of Educational Research*, σελ. 407-411.
- Wylie R. C., 1974, *The self-concept (Vol. 1): A review of methodological considerations and measuring instruments*, Lincoln, NE: University of Nebraska Press.
- Wylie R. C., 1979, *The self-concept (Vol. 2): Theory and research on selected topics*. Lincoln, NE: University of Nebraska Press.
- Wylie R. C., 1989, *Measures of self – concept*. Lincoln, NE: University of Nebraska Press.
- Ziller R. C., 1973, *The social self*, New York: Pegamon Press.